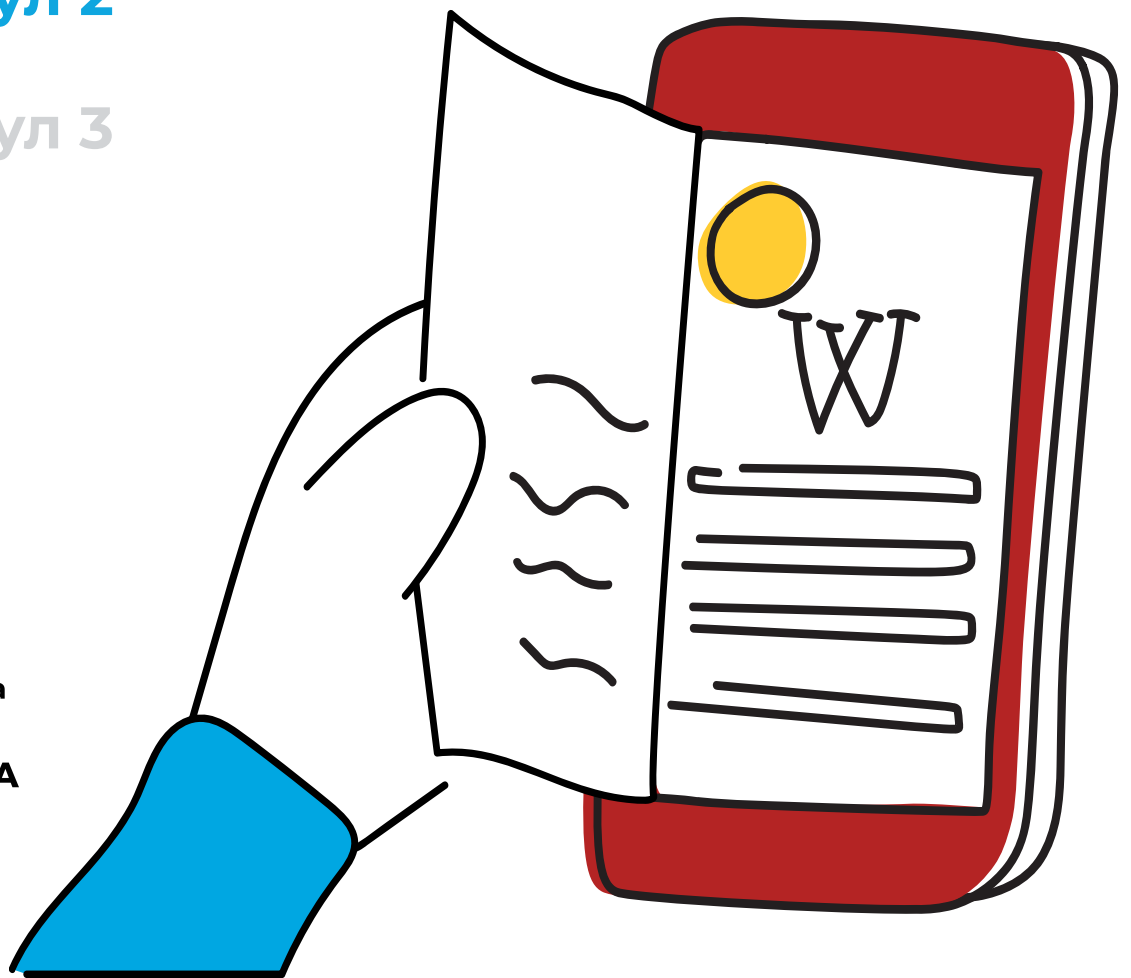

С УИКИПЕДИЯ В КЛАСНАТА СТАЯ

- Модул 1
- Модул 2
- Модул 3

*Този облак от думи е генериран от отговорите на 713 учители в проучване, проведено на юли 2020 г. в Боливия, Мароко и Филипините

Съръжание

Въведение	4
Относно това ръководство	6
Как да използвате този наръчник	8
Навигационен ключ.....	9
График на обучение.....	10
Учене в група.....	11
Модул 2 Оценяване на информацията	12
Образователен маршрут.....	13
2.1 Петте стълба на Уикипедия.....	14
2.2 Насоки на Уикипедия.....	16
2.3 Политика за основното съдържание в Уикипедия.....	17
2.4 Преглед на структурата на статията в Уикипедия.....	19
2.5 Раздел Беседа и друга комуникация в Уикипедия.....	21
2.6 Преглед на историята и процеса на създаване на знания.....	25
2.7 Препратки и проверимост.....	27
2.8 Оценяване на статия в Уикипедия.....	32
2.9 Улесняване на достъпа до качествени академични източници в Уикипедия.....	34
Какво следва?	39
Последно упражнение	42
Макет на учебен план	45
Приложение	47
Мисия в търсене на знание.....	48
Моята мисия в търсене на знание.....	50
История.....	53
Науки.....	55
Социални изследвания.....	57
Език и култура.....	59
Математика.....	61
Благодарности	63
Източници	64

ВЪВЕДЕНИЕ

Ученици и учители по целия свят използват Уикипедия като образователен ресурс. Като учители, можем или да се дразним, че учениците ни злоупотребяват с Уикипедия или да я ползваме за важните уроци по медийна и информационна грамотност. Може дори да я впрегнем в изграждането на съществените за 21 век умения като критично мислене, общуване и работа в екип. Учениците могат да прибегват към Уикипедия като „първа спирка“ за обзор по която и да е тема от всеки учебен предмет.

Нека им помогнем да правят това отговорно!

Образователният екип на Фондация „Уикимедия“ с вълнение представя настоящия материал, неразривна част от образователната програма „Четене на Уикипедия в час“, която помага на учителите да опознаят и включат Уикипедия като учебно средство, обвързано с рамката на ЮНЕСКО за „Медийна и информационна грамотност“. Програмата е проектирана с презумпцията при внедряването ѝ да бъде адаптирана към съответните местни образователни системи и реалностите на учителите. Чрез критичен подход към Уикипедия, ние се стремим да помогнем на преподавателите да преподават жизненоважни умения за медийна и информационна грамотност за XXI век, включително разбиране как се произвежда информация, как да осъществяваме достъп и да оценяваме съдържание онлайн и как да разбираме пристрастията и пропуските в знанията. Тази програма също така разглежда ключови въпроси, поставени от учителите за това как да пазят учениците в безопасност онлайн и как да ги подготвят да се изправят срещу различните форми на дезинформация онлайн.

Wikimedia Foundation

[Фондация "Уикимедия"](#) е организация с нестопанска цел зад Уикипедия и нейните сродни проекти. Ние работим за свят, в който всеки може свободно да участва в съвкупността от всички знания. Подкрепяме глобална общност от доброволци, които в сътрудничество събират, разработват и споделят образователно съдържание, и се застъпваме за ценности и политики, които гарантират правото на свободно знание.

READING WIKIPEDIA IN THE CLASSROOM КОЛЕКТИВ НА ПИЛОТНИЯ ПРОЕКТ

Nichole Saad

Melissa Guadalupe Huertas

Vasanthi Hargyono

Sailesh Patnaik

Brahim Faraji

Soukaina Abelhad

Noemi Ticona Angles

Olga Paredes Alcoreza

Erlan Vega Rios

Imelda Brazal

Vanj Padilla

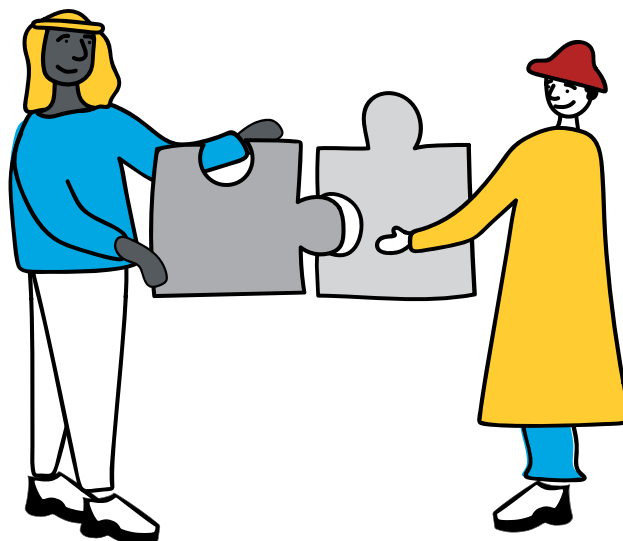

за това

РЪКОВОДСТВО за учителя

Наръчникът за учители следва трите компонента от рамката за Медийна и информационна грамотност (MIL) на ЮНЕСКО: достъп, оценка и създаване

ЮНЕСКО предлага интегриран подход към интердисциплинарната концепция за грамотност, в духа на който МПЛ се определя като „набор от умения, които дават възможност на всеки да има достъп до, да получава, разбира, оценява и използва, както и да създава и споделя информационно и медийно съдържание във всички формати, да ползва различни инструменти, като наред с това проявява критичност, спазва етичните норми и инструменти за въздействие, участват и се ангажират в лично и в професионално качество, както и чрез обществените си прояви“. Вярваме, че приучаването на ученици да ползват Уикипедия играе ключова роля в постигането на компетенциите, обхванати от рамката МПЛ.

При разработването на настоящето „Помагало за учители“ стъпваме върху принципите, заложи в на рамката за „Разбиране по подразбиране“ за планиране на ключови въпроси и изграждане на трайно разбиране. Всеки модул формулира ясно образователните цели за учителя, както и дава практически приложения на усвоеното знание в класната стая.

Следваме конструктивисткия подход и свързваме предходния опит и знания на учителя с начина, по който функционира Уикипедия.

Въпросите за разсъждение и упражненията помагат на учителя да изгради ново знание и да го обвърже с практически дейности и изживявания в класната стая.

Този педагогически подход отговаря на философията ни за образование, а именно:

- Вярваме, че отворените образователни ресурси са жизненоважни за качествено образование за всеки, а участието в движения за отворено знание помага на учениците да израснат като развиващи се личности XXI век.
- Вярваме, че учениците се научават най-добре, когато учителят подпомага обучението им
- Вярваме, че всеки, независимо от произхода си или способностите, трябва да може да участва и да учи с помощта на нашите програми
- Ценим локалното знание и опит, и вярваме, че нашите програми трябва да насърчават включване на адаптирани към конкретната действителност обучителни ресурси в класната стая
- Вярваме, че добруването на учениците е от първостепенно значение за развитие на знания и обществено поведение.

Ползване на наръчника

Наръчникът за учители използва целия обем от знания, създаден от общностите на Уикимедия, и е замислен така, че лесно да се адаптира към различни контексти. Черпи информация от политиките и указанията на Уикипедия, авторски материали на уикимедианци, както и множество други ресурси, които помагат за разбиране на Уикипедия, нейните общности и практики. Оригиналните материали, от които съдържанието е адаптирано, ще откриете в раздел „Източници“.

Настоящият Наръчник за учителя е издание на Фондация Уикимедия с международен лиценз [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0](#). Това означава, че имате правото да копирате, разпространявате, адаптирате и превеждате този ресурс за различни цели при условие, че цитирате авторите и ползвате същия лиценз Creative Commons за разпространение на собствените си материали.

Типове инструменти

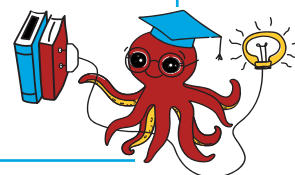
упражнение

Поле „Упражнение“

Това поле обозначава дейност, която трябва да се извърши в рамките на обучението - ще намерите поне едно упражнение във всеки раздел от Наръчника. Прочетете инструкциите и използвайте празните страници, за да си водите бележки при необходимост. Ако Наръчникът е част от по-широка учебна програма, работният процес ще бъде организиран в специален споделен форум.

Връзка с образованието

Поле „Връзка с образованието“

Материалите в това поле директно препраща към образователни теории или тенденции в педагогиката. С тази информация ще можете да направите по-задълбочени връзки между съдържанието и собствената си учебна практика.

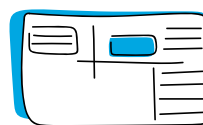
За ваша информация

Поле „За ваша информация“

Поле „За ваша информация“ обръща внимание на допълнителни интересни факти или наблюдения по темата, която се разглежда в раздела.

И още

И още

Примерни урочни планове и Упражнения за ползване на Уикипедия в класната стая.

Поле „И още“

Допълнителните полета „И още“ съдържат примерни урочни планове, които можете да ползвате директно или да адаптирате според нуждите на своите ученици. Разгледайте урочните планове преди да изпълните последната Упражнение.

Учебно разписание

МОДУЛ 1

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

МОДУЛ 2

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

МОДУЛ 3

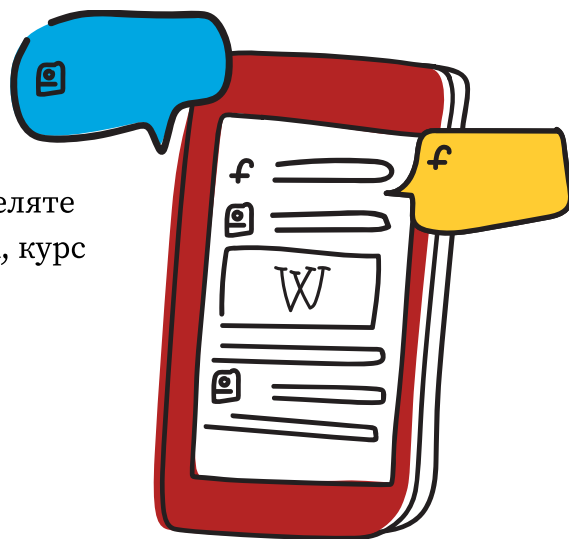
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Учене в група

Независимо къде се намирате, обучението по ползване на Уикипедия в класната стая ви прави част от общност на иновативни преподаватели и учители, отдадени на ученето през целия живот.

Ако ползвате ресурсите в рамките на организирано обучение, водещият ще ви каже къде можете да споделяте отговорите на заданията си (напр. група във facebook, курс в Moodle, канал в Discord).

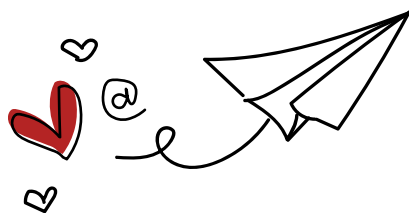
По време на обучението ще споделяте и отчитате напредъка си чрез различни задания по всеки модул.

Ако учите самостоятелно, обмислете дали някоя от следните идеи няма да направи процеса по-социален:

Открийте колега, който също желае да разшири познанията и уменията си за Уикипедия, за медийна и информационна грамотност или цифрови платформи. Планирайте кратки срещи на две седмици, за да обсъждате докъде сте стигнали и какво сте научили, да разрешавате неясноти, или да навлезете по-дълбоко в теми от взаимен интерес. В края на Модул 3 можете да разределите срещите до месечни, за да продължите процеса на учене как да споделяте съдържание в Уикипедия!

Ако ползвате социални медии, изберете ден, в който да поствате наученото за седмицата, да споделяте разсъждения, полезни връзки, и ни тагвайте с [@WikimediaEdu](#) в X или [@WikimediaEducationTeam](#) във Facebook. Ние винаги се радваме на обратна връзка от вас относно процеса на обучение!

Това издание на Фондация Уикимедия е с лиценз [CC BY-SA 4.0](#). Можете свободно да го сваляте, споделяте, трансформирате подредбата му и адаптирате при условие, че упоменете подобаващо Фондация Уикимедия.

Модул 2

Оценка на информацията

Компетентност по MIL

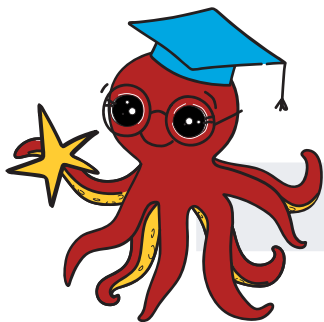
Разбиране, оценка и преценяване на информацията и медиите

Резултати от обучението

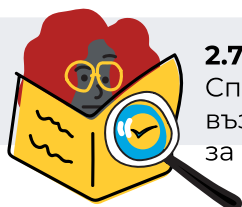
1. Учителите умеят да използват стълбовете и ръководните принципи на Уикипедия, за да анализират качеството на статия в Уикипедия
2. Учителите умеят да използват различните компоненти на една статия в Уикипедия, за да определят качеството на информацията

Приложение в класната стая

1. Учителите умеят да използват Уикипедия като средство за преподаване на медийна и информационна грамотност в класната стая
2. Учителите умеят да оценяват уменията на учениците за медийна и информационна грамотност с помощта на Уикипедия

2.9
Улесняване на достъпа до качествени академични източници в Уикипедия

2.7
Справки и възможност за проверка

2.8
Оценка на статия в Уикипедия

2.6
Преглед на историята и процеса на създаване на знания

2.5
Страницата “Беседа” и друга комуникация в Уикипедия

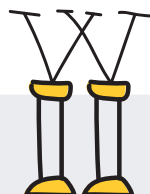
2.3
Основополагащи политики на Уикипедия за съдържанието

2.4
Общ поглед върху структурата на статии в Уикипедия

2.2
Насоки на Уикипедия

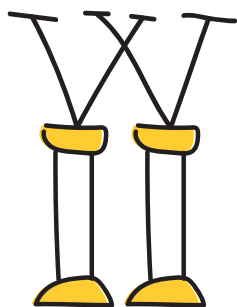
2.1
Сълбове на Уикипедия

Модул 2

Образователен маршрут

2.1 Петте стълба на Уикипедия

Стълбът е символ на здравина, той гарантира надеждност и сигурност. Използваме стълбовете, за да покажем основите, върху които е изградено нещо. Хиляди доброволци използват времето, знанията и творческите си умения, за да редактират Уикипедия - заедно изграждат най-точната, пълна и достъпна енциклопедия в света. Макар да е вярно, че няма строги правила или задължителна йерархия на правомощията сред редакторите доброволци, от съществено значение е да има определени очаквания, които да ръководят работата върху Уикипедия.

Съществуват [5 основни принципа или стълба](#), по които работи Уикипедия.

1.1. Уикипедия е [енциклопедия](#)

Уикипедия съчетава много от характеристиките на общите и специализираните енциклопедии, алманаси и справочници. Обхватът на Уикипедия е силно повлиян от тези традиции. Енциклопедиите не се стремят да съдържат всяко едно твърдение, направено някога по дадена тема, а дават достатъчно задълбочен преглед, така че читателят да може уверено да направи допълнителни проучвания по темата. Уикипедия не е рекламна платформа, експеримент по анархия или демокрация, безразборно събиране на информация, уеб справочник или вестник. Уикипедия не е нито платформа, нито уеб справочник, нито вестник.

2. Уикипедия се списва от [неутрална гледна точка](#)

Уикипедия се стреми към статии, които документират и обясняват основните гледни точки с безпристрастен тон - това се постига чрез използване на надеждни, авторитетни източници. Информацията и проблемите по дадена тема по-скоро се обясняват, отколкото подлагат на дебат. Както темите, които имат една единствена, разпознаваема гледна точка, така и тези с множество гледни точки се представят точно и в контекст.

3. Уикипедия е [свободно съдържание](#), което всеки може да редактира, използва, променя и разпространява

Тъй като всички редактори свободно лицензират работата си в полза на цялата общност, никой редактор не притежава статия, всеки материал може и ще бъде редактиран и разпространяван. Редакторите на Уикипедия трябва да спазват законите за авторското право и никога да не плагиатстват от източници

4. Редакторите трябва да се отнасят един към друг с уважение и [цивилизовано](#)

Уикипедианците трябва да проявяват уважение към всички автори, дори когато имат разногласия помежду си. Уикипедианците не могат да правят лични нападки. Редакторите на Уикипедия трябва да действат добросъвестно и да приемат за добросъвестни действията на другите.

5. Правилата в Уикипедия [не са издялани на камък](#)

Уикипедия има правила и насоки, но те не са непоклатими; тяхното съдържание и тълкуване може да се променя с течение на времето. Принципите и духът им са по-важни от буквалната им формулировка и понякога подобряването на Уикипедия изисква да се направят изключения.

УПРАЖНЕНИЕ

СЪВМЕСТНО ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОЧАКВАНИЯТА

По същия начин, по който сътрудниците на Уикипедия се смятат за общност, нашите класни стаи могат да бъдат изградени като [общности от учащи се](#). Изследванията показват, че когато даваме на учениците си избор и право донякъде да определят начина на провеждане на обучението си, те стават по-мотивирани да учат и да участват.

Това може да бъде и част от [тайната ни мисия](#) да научим учениците си да взаимодействат помежду си и със света. Работата с учениците по определяне на собствените им очаквания, за които те ще държат себе си и един друг отговорни, може да бъде ценен урок, който да включите в преподавателската си практика. Уикипедианците правят това чрез консултации и постигане на консенсус в своите общности

Правили ли сте нещо подобно с вашите ученици? Как изглеждаше това? Разкажете ни повече, като отговорите на въпросите по-долу

<p>Споделете някои очаквания на класа, които учениците сами са определили? Ако няма такива, как можете да накарате учениците да станат съавтори на водещите принципи в класната стая?</p>	
<p>Има ли някой от петте стълба на Уикипедия отношение към общността на вашия клас? Кое според вас ще намери най-голям отзвук сред вашите ученици при дефиниране на очакванията на класа?</p>	
<p>Как можете да помогнете на учениците да разберат значението на тези ръководни стълбове и да поемат отговорност за тях?</p>	

2.2 Насоки на Уикипедия

В класната стая ние определяме границите на приемливото и неприемливото поведение. Определяме цели за всеки от нашите ученици и за общността на класа като цяло. Подобно на нашите собствени учебни общности, Уикипедия се управлява от набор от насоки. Тези насоки дават представа за всичко - от това как хората трябва да се държат в Уикипедия, до конвенциите за озаглавяването и дори начина, по който се изтрива дадена статия. Тези насоки установяват норми за това как общността работи заедно за постигане на целите си.

Засега нека се съсредоточим върху правилата за поведение, тъй като те ще ви помогнат да разберете как общността работи заедно, за да гарантира, че Уикипедия е точна, надеждна и актуална.

Прилагайте презумпцията за добронамереност

Освен ако няма сериозни доказателства за обратното, редакторите на Уикипедия се насърчават да приемат, че хората, които работят по проекта, се опитват да му помогнат, а не да му навредят.

Конфликт на интереси

Редакторите на Уикипедия не трябва да използват Уикипедия, за да популяризират себе си, своите приятели или семейство, своите уебсайтове или организации.

Редактиране против правилата

Лица, които умишлено подкопават стремежа към подобряване на дадена статия или изграждането на надеждна енциклопедия, могат да бъдат блокирани или да им бъде забранено да редактират Уикипедия за неопределено време.

Не нарушавайте работата на Уикипедия, за да илюстрирате дадена гледна точка

Редакторите на Уикипедия трябва да излагат своите гледни точки.

Те обаче не трябва да създават спам в Уикипедия, да предлагат без причина статии за изтриване, да търсят заобикаляне на правилата или по друг начин да създават работа на други хора, само за да докажат своята гледна точка

Етикет

Авторите и редакторите имат различни възгледи, гледни точки и опит, които понякога значително се разминават. Отнасянето към другите с уважение е ключово за ефективното сътрудничество при изграждането на енциклопедията.

Не "хапете" новодошлите

Много от новите сътрудници нямат познания за политиките на Уикипедия. Въпреки това, редакторите на Уикипедия трябва винаги да имат предвид, че новите сътрудници са бъдещи "членове" и следователно са най-ценният ни ресурс

УПРАЖНЕНИЕ

Сравнете правилата за поведение на Уикипедия с тези, които вие определяте за поведението на вашите ученици. Как би изглеждала общността в класа, ако тя следва правилата на Уикипедия?

2.3 Политика за основното съдържание в Уикипедия

Едно от основните погрешни схващания на учителите за Уикипедия е, че тя е територия в интернет, в която "всичко е позволено": щом хората могат свободно да редактират и добавят съдържание, значи ще пишат каквото си искат. Съдържанието на Уикипедия се регулира от три основни политики. Те определят вида и качеството на материалите, които са приемливи за статиите в Уикипедия. Тези политики се допълват взаимно и не трябва да се тълкуват изолирано една от друга

1

Неутрална гледна точка

Всички статии в Уикипедия и друго енциклопедично съдържание трябва да бъдат написани от неутрална гледна точка, като представят значимите гледни точки справедливо, пропорционално и без пристрастия. За да видите някои примери, опитайте този [тест за неутралност!](#)

2

Проверимост

Оспорвани материали, настоящи и потенциални, както и всички цитати, трябва да бъдат отнесени към надеждни, публикувани източници. В Уикипедия проверимост означава, че хората, които четат и редактират енциклопедията, могат да проверят дали информацията идва от надежден източник

3

Без оригинални изследвания:

в Уикипедия не се публикуват оригинални мисли: всички материали в Уикипедия трябва да бъдат свързани с надеждни, публикувани източници. Статиите не могат да съдържат нови анализи или синтез на публикувани материали, които служат за изразяване на позиция, която не е ясно изразена в източниците.

УПРАЖНЕНИЕ

РАЗУЧАВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОЛИТИКИ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА УИКИПЕДИЯ

Изберете тема, която ви интересува, и използвайте Уикипедия, за да намерите 2-3 свързани с нея статии. Направете оценка доколко тези статии отразяват основните политики за съдържание на Уикипедия. Използвайте таблицата по-долу, за да отбележите отговорите си и да споделите обобщението си във форума.

Искате ли да нещо по-различно? Всяко [кликване тук](#) ще ви предостави произволна статия от Уикипедия!

	СТАТИЯ 1	СТАТИЯ 2	СТАТИЯ 3
Заглавие на статията			
Неутрална гледна точка Представя ли статията информацията обективно и без пристрастия?			
Проверимост Можете ли да идентифицирате източниците на информацията, представена в статията? Доколко са надеждни източниците?			
Без оригинални изследвания Някой от цитираните в статията източници съдържа ли собствено изследване?			
Обща оценка Въз основа на направения от вас анализ, доколко надеждна според вас е тази статия?			

2.4 Преглед на структурата на статията в Уикипедия

В следващите раздели ще разгледаме различните елементи, които обикновено са част от статия в Уикипедия. Те ще дадат на вас и на вашите ученици насоки за по-критичен подход към информацията, която консумирате онлайн и офлайн.

Да започнем с кратък преглед:

Раздел "Беседа" показва дискусиите по темата на статията. Той показва как знанието се изгражда чрез обмен на информация

Числата в статията в Уикипедия показват използваните източници за създаването ѝ. Статиите могат да бъдат оценявани според броя и качеството на източниците.

Този раздел показва редакциите, направени в дадена статия в Уикипедия, как се е развила с времето и актуалността на информацията

Търсене в Уикипедия

Атанас Далчев [редактиране | редактиране на кода] 12 езика

Статия Беседа Преглед Редактиране Редактиране на кода История

от Уикипедия, свободната енциклопедия

Атанас Христов Далчев е сред най-видните български поети и преводачи на ХХ век. Автор е на поезия с ярко философска проблематика. Превежда стихотворения и белетристика от френски, испански, италиански, немски и руски писатели. Носител е на **Хердеровата награда на Виенския университет** (1972). Никога не се приспособява към идеологически и политически принуди.^[1]

Биография [редактиране | редактиране на кода]

Детство и младост [редактиране | редактиране на кода]

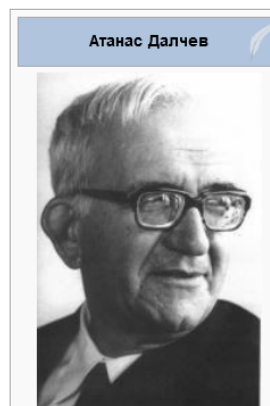

Семейство Далчеви в Цариград, 1909 г. Атанас Далчев, дядо му Атанас Далчев, Любомир Далчев, Виктория Димшова, Христо Далчев

Атанас Далчев е роден на 12 юни 1904 г. в Солун като второ дете в семейството на юриста **кукушанец Христо Атанасов Далчев** и **прилепчанката** Виктория Матеева Дишмова. Баща му работи като адвокат и преподавател по турски език в **българската мъжка гимназия** „Св. Кирил и Методий“ в Солун. През 1908 г. Христо Далчев е предложен от групата на **Яне Сандански** за народен представител на Серския санџак в османския парламент. През 1908 г. заедно със семейството си се мести в **Цариград**. Там Атанас Далчев учи в местното българско училище. Със започването на **Балканската война** семейството се връща в Солун. През 1913 г. Христо Далчев се изтегля с българските войски в България, а Виктория Далчева с децата си (вече пет) заминава за **Дедеагач**. След няколко месеца семейството се събира и когато през 1914 г. къщата им в Солун изгаря при пожар, те се установяват в **София**. Там **Атанас Далчев** се записва с класически профил в **Първа мъжка гимназия**. През 1921 г. дебютира в поезията със стихотворния си **диптих** „Залези“, публикуван в ученическия вестник „Фар“. Година по-късно завършва гимназията и държи реч пред випуска си. Същата година е приет в **Софийския**

университет, специалност „Философия“.^{[2][1]}

През 1923 г. Далчев публикува стихотворенията „Вечер“, „Здрач“ и „Елегия“ във „Вестник на жената“ и стихотворенията „Есенно завръщане“, „Хизи“ и „Старите момичи“ в **символистичното** списание „Хиперион“. През същата година заедно с **Димитър Пантелеев** и **Георги Караиванов** издава поетическия сборник „Мост“. През следващите години сътрудничи на „Хиперион“, „Демократически преглед“ и вестник „Изток“. Първия си самостоятелен сборник „Прозорец“ издава през 1926 г.^[2]

Роден	12 юни 1904 г. Солун, Османска империя
Починал	17 януари 1978 г. (73 г.) София, Народна република България
Националност	 България
Активен период	1923 – 1977
Жанр	поезия
Направление	„нова вещественост“
Дебютни творби	стихотворен диптих „Залези“ (1921)
Известни творби	„Повест“ (1925), „Книгите“ (1926), „Дяволско“ (1927), „Камък“ (1927), „Любов“ (1927), „Метафизически сонет“ (1927), „Задните дворове“ (1965)
Награди	Хердеровата награда (1972)

Използвайте полето за търсене, за да потърсите повече информация, без да напускате Уикипедия.

Има символи (или „значки“), които определят една статия като „добро“ или „препоръчано“ съдържание. Съществуват аналогични предупредителни символи, когато дадена статия има нужда от подобряване, когато липсват цитати или има потенциално спорно съдържание

Сините връзки позволяват да разгледате повече статии по темата в Уикипедия. Червените връзки показват, че страницата все още не съществува, но вероятно трябва да съществува!

Инфокутията онагледява структурата на дадена статия. Тя дава на учениците яснота и им помага да оптимизират търсенето на информация.

2.4 Преглед на структурата на статията в Уикипедия

Таблицата със съдържанието онагледява структурата на дадена статия. Тя дава на учениците яснота и им помага да оптимизират търсенето на информация.

Съдържание	скриване
Начало	
▼	Биография
	Детство и младост
	Зрял период
	Късни години
	Наследство и влияние
▼	Съчинения
	Стихосбирки
	Приказки
	Книги върху творчеството на Атанас Далчев
	Външни препратки
	Родословие
	Бележки

В този раздел са събрани всички източници, цитирани в статията. Той може да съдържа и пояснителни бележки или допълнителна информация към статията. Учениците могат да използват този раздел, за да разширят търсенето си на информация извън Уикипедия и да намерят академични източници, които да включат в собственото си изследване. Уикипедия трябва да бъде само началото на тяхното пътешествие.

Източници [редактиране | редактиране на кода]

- ↑ *а б в д е ж з и к л м* Захова, Калина. *Атанас Далчев* // Речник на българската литература след Освобождението. Посетен на 05.07.2021.
- ↑ *а б в д е ж з и* Далчев, Христо. Атанас Далчев. Живот в дати // *Далчев, Атанас. Съчинения в два тома*. Т. 2. София: Български писател, 1984. с. 352–355.
- ↑ Каролев, Свилен. Далчев, Атанас Христов // *Речник по нова българска литература*. Гл. ред. Магдалена Шишкова. София: Хемус, 1994. с. 95–96.
- ↑ *а б в* Борисова, Невена. *Атанас Далчев цепел дърва и гледал деца с 84 лв. пенсия; Четеше ни „Ад“ от Данте, разказва дъщеря му* // e-vestnik.bg. 14 април 2017. Посетен на 9 юни 2023.
- ↑ „HerderpreisträgerInnen“ Архив на оригинала от 2017-01-12 в Wayback Machine., oesterreich-bibliotheken.at (de) Kastner, Georg. *Brücken nach Osteuropa. Die Geschichte und Bedeutung des Gottfried von Herder-Preises 1964 – 2003*. Hamburg: Alfred Toepfer Stiftung F.V.S., 2004.
- ↑ Риков, Камен. „Погребението.“ В: *Защото е на скрито... Християнският светоглед в творчеството на Атанас Далчев*. Lublin, UMCS Press, 2020. ISBN 9788322794241. с. 89 – 93.
- ↑ Игов, С. (2002). *История на българската литература*. София: Изд. „Сиела – Софт енд паблишинг“, ISBN 954-649-359-7
- ↑ Риков, Камен. *Защото е на скрито... Християнският светоглед в творчеството на Атанас Далчев*. Lublin: UMCS Press, 2020. с. 168.
- ↑ Илиев, Стоян. Атанас Далчев // *Литературни портрети*. В. Търново: Абагар, 1999. с. 9.
- ↑ Игов, Светлозар. Атанас Далчев // *Кратка история на българската литература*. София: 3. Стоянов / УИ Св. Кл. Охридски, 2005. с. 389.
- ↑ Игов, Светлозар. *Българската литература XX век. От Алеко Константинов до Атанас Далчев*. София: Бенида, 2000. с. 251, 270.
- ↑ Марков, Георги. В памет на Атанас Далчев // *Литературни есета*. София: Бълг. писател, 1990. с. 44–45.

упражнение

ОПИТАЙТЕ САМИ!

Можете ли да разпознаете елементите, представени по-горе, в следните статии?

- [Франсис Дрейк](#)
- [Антонов Ан-225 Мрия](#)
- [Суперкомпютър](#)

Note: Ако сте авантюристично настроени, можете да кликнете [тук](#), за да получите произволна висококачествена статия от Уикипедия, която да прочитате.

2.5 Раздел Беседа и друга комуникация в Уикипедия

Колко често имате възможност да погледнете зад кулисите на процеса по издаване на учебници? Колко често сте се чудили кой е написал учебните материали, които използвате – какъв е произходът или възгледите на автора, които може да са се отразили върху материала? Едно от най-удивителните неща при използването на Уикипедия като учебен инструмент е, че и вие, и вашите ученици можете да надникнете зад кулисите и да видите как се създава и обработва информацията. Това е все едно да сте в стаята с издателите и да ви позволят, даже да ви насърчат да задавате въпроси - или дори да давате идеи!

Страниците Беседа (известни още като дискуссионни страници) са места, където редакторите обсъждат и координират подобрения в статии или други страници в Уикипедия. Доброволците в Уикипедия използват разговорните страници, за да диагностицират проблеми в дадена статия, да обсъждат значимостта на дадена тема или да оценяват качеството на дадена статия.

Нека разгледаме част от дискуссионната страница на статията "Международна космическа станция". Какви умения и ценности демонстрират редакторите?

и за помощта. Реших засега да го оставя с оригиналното английско заглавие докато не излезе някоя публикация на български с най-удачното заглавие, можеш да го поставиш в статията (в раздела за **Нехерметизирани модули и други подсистеми**).
Отговор
аление ще има да чакаме за читава статия. Най-много да излезе публикация цитираща Уикипедия. --Cale 22:33, 21 март 2011 (UTC)
ensor System, се порових малко из моите авио-космически списания и открих статия за совалката Колумбия (някой ден ще е част от Orbiter Boom Sensor System, но от това което разбирам от ровенето ми, това представлява нещо като накрайник, покрит с сензори, който се използва за проверка на роботизираната ръка и чрез който се следи за безопасността при работата с ръката (най-вече да няма нарушения по време на работата и затова може да си остане оригиналното, като се обясни какво представлява. изречението The boom can be grappled and its length to ... би могло да звучи така: „Този „сензорен накрайник“ се прикрепя към механичната ръка и служи като продължение на ръката“). --Peterdx 02:27, 2 април 2011 (UTC) **Отговор**
чи никак лошо! „Сензорен удължител“ също. Доколкото разбирам от това което съм чел за това нещо е, че то е разработено за да се оглежда долната част на кораба с механичната ръка - нещо, което дотогава не е било възможно. --Cale 03:00, 2 април 2011 (UTC)
също се сетих за „Сензорен удължител“. --Peterdx 03:05, 2 април 2011 (UTC) **Отговор**

Освен че показва възникнали въпроси за подобряване на съдържанието, дискуссионната страница на дадена статия дава представа дали статията отговаря на определени стандарти за качество въз основа на оценки на съдържанието, установени от общността от редактори. В зависимост от езиковата версия на Уикипедия, която ползвате, тази система за оценка може да се различава, а понякога и да не съществува. В английската Уикипедия тази оценка на съдържанието се извършва главно от редактори, които са част от Уикипроект. Уикипроект е съвместна инициатива на уикимедианци, които работят заедно в екип за подобряване на конкретни тематични области на енциклопедията

2.5 Раздел Беседа и друга комуникация в Уикипедия

Оценката на съдържанието в Уикипедия, извършена от редакторите в статията Компютър, се представя чрез система от букви, например:

Значка Клас А	Препоръчани статии, добри статии и статии от клас А. Статията е добре организирана и по същество пълна, като е разгледана от безпристрастни рецензенти.	Леонардо да Винчи
Клас В	Статията е почти завършена и без съществени проблеми, но се нуждае от допълнителна работа, за да достигне приетите стандарти за добра статия.	Фонема
Клас С	Статията е значима, но все още липсва важно съдържание или съдържа много несъществени материали. Нуждае се от препратки към надеждни източници, но е възможно въпреки това да има значителни проблеми или да се нуждае от почистване.	Вкус
Start	Статия, която се разработва, но все още е доста непълна. Възможно е да ѝ липсват надеждни източници.	Divsha Amirà
Stub	Само основно описание на темата. Може да е добре написана, но може да има и значителни проблеми със съдържанието.	Germaine Arbeau-Bonnefoy

Ако посетите [страницата "Беседа"](#) към статията "Компютър", в горната ѝ част можете да видите оценката на съдържанието, определена от редакторите на Уикипроект "Компютърни системи".

Беседа: Компютър [\[редактиране на кода\]](#) ★

Статия Беседа Преглед Редактиране на кода Добавяне на тема История ☆

от Уикипедия, свободната енциклопедия

Последен коментар: преди 7 години от Dino Rediferro в тема Декември 2015

Това е страницата на беседа към статия, от областта на УикиПроект Компютърни системи, тук се обсъждат темите свързани с Компютър, с цел подобряването на покриването от Уикипедия на тематиката свързана с проект Компютърни системи, както и за организирането на редакторската работа по него.
Моля вижте [УикиПроект Компютърни системи](#) за повече информация.

Статията Компютър е част от един или повече проекти:

Оценка	Важност	Проект
● Клас А	● Голяма	● 1000 статии: подобряване на 1000 основни статии с универсална значимост.

ACTIVITY

ПРОУЧВАНЕ НА СТРАНИЦИ “БЕСЕДА”

Да се върнем към статиите, които разгледахте в предишната Упражнение - този път ще обърнем внимание на техните страници „Беседа“.

СТАТИЯ	ОСНОВНИ ДИСКУСИИ В ДИСКУСИОННАТА СТРАНИЦА	КЛАС (АКО Е НАЛИЧНО)	КАКВИ НОВИ ИДЕИ ПОЛУЧИХТЕ ОТ ПРОУЧВАНЕТО НА ДИСКУСИОННАТА СТРАНИЦА НА СТАТИЯТА?
Франсис Дрейк			
Антонов Ан-225 Мрия			
Компютър			

Други дискуссионни пространства

Наред с дискуссионните страници към статии или потребителски чатове, редакторите на Уикипедия могат да участват и в други дискуссионни пространства, за да търсят помощ от опитни редактори, да обсъждат политиките на Уикипедия, да планират онлайн или офлайн събития (това са само няколко примера). Има много такива пространства за активно участие, като тук представяме две от тях:

Чайната е форум за взаимопомощ в английската версия на Уикипедия, където участват опитни редактори, които от своя страна активно насърчават и подкрепят нови редактори с потенциал. Опитните редактори, които участват в Чайната, влизат в ролята на Домакини. Домакините канят и приветстват новите редактори в Чайната, отговарят на въпроси, предлагат съвети за редактиране и насърчават подкрепяща среда.

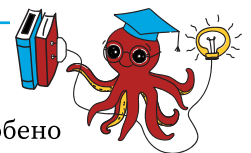
Селската чешма в Уикипедия е място за комуникация, което се използва от редакторите на Уикипедия за обсъждане на различни теми, включително технически въпроси, политики и дейности на Уикипедия. В английската версия на Уикипедия Селската чешма е разделена на 6 раздела, за да насочва доброволците към най-подходящото място за дискусия.

ВРЪЗКА С ОБРАЗОВАНИЕТО

ЦИФРОВО ГРАЖДАНСТВО

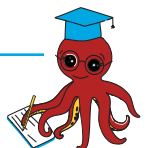
Ефективната комуникация и работа в екип са ключови **умения на 21-ви век**. Те имат особено значение в цифровите платформи, които поставят потребителите в контакт с хора от различни културни, социално-икономически и езикови среди.

Цифровото гражданство се отнася до използването на информационните технологии и платформите за цифрова комуникация за активно и уважително общуване с другите. Освен това, ЮНЕСКО подчертава важността на уменията за цифрово гражданство при даване на възможност на потребителите да се "саморегулират и проявяват устойчивост". Това е важно, тъй като учениците могат да се сблъскат с предизвикателства, свързани с насилие, дезинформация и онлайн безопасност.

УПРАЖНЕНИЕ

Как можете да помогнете или вече помагате на учениците си да станат критични, но вежливи цифрови граждани?

2.6 Преглед на историята и процеса на създаване на знания

Повечето хора никога не са виждали процеса, през който преминават авторите, за да напишат книга или статия за вестник или списание. Той може да включва определяне на темата, проучване на различни (понякога противопоставени) гледни точки, изготвяне на чернова, получаване на обратна връзка от редактор и много етапи на редактиране, за да се създаде крайното произведение. Статиите в Уикипедия са различни. Тъй като страниците в Уикипедия се пишат от много редактори, те съдържат запис на целия процес: от първото изречение до крайния продукт. Този запис е "[история на страницата](#)" и може да се разглежда свободно от всеки.

Чрез избиране на раздела "Преглед на историята" на която и да е статия в Уикипедия, ще видите списъка с всички предишни редакции на статията,

включително датата и часа (по подразбиране според UTC) на всяка редакция, потребителското име или IP адреса (за анонимни редактори) на потребителя, който е направил промяната, и резюме на редакциите, което описва или обяснява накратко промените, направени в страницата.

Можете да използвате историята на страниците, за да разгледате разликите между две версии на дадена статия в Уикипедия и да проследите конкретни промени. Има и меню с външни инструменти за различни цели – например, достъп до статистически данни за посещенията на страниците. Някои функции в този раздел могат също така да помогнат на редакторите лесно да отменят вандалски действия, извършени от определен потребител, или да благодарят на редакторите за приноса им към дадена статия в Уикипедия.

The image shows two screenshots from the Wikipedia website. The top screenshot displays the article "Geography of Antarctica" with a "View history" button highlighted in a blue box. The bottom screenshot shows the "Revision history" page for the same article, listing various edits with their dates, authors, and byte changes. A blue box highlights the "View logs for this page" link and the "Filter revisions" section.

Geography of Antarctica
From Wikipedia, the free encyclopedia

The **geography of Antarctica** is dominated by its **south polar location** and, thus, by **ice**. The **Antarctic continent**, located in the **Earth's southern hemisphere**, is centered asymmetrically around the **South Pole** and largely south of the **Antarctic Circle**. It is washed by the **Southern (or Antarctic) Ocean** or, depending on definition, the southern **Pacific, Atlantic, and Indian Oceans**. It has an area of more than 14 million km².

Some 98% of Antarctica is covered by the **Antarctic ice sheet**, the world's largest ice sheet and also its largest reservoir of fresh water. Averaging at least 1.6 km thick, the ice is so massive that it has **depressed the continental bedrock** in some areas more than 2.5 km below sea level; **subglacial lakes** of liquid water also occur (e.g., **Lake Vostok**). **Ice shelves** and **ridges** populate the ice sheet.

Geography of Antarctica

Not logged in | Talk | Contributions | Create account | Log in

Geography of Antarctica: Revision history

View logs for this page (view filter log)

Filter revisions

External tools: [Find addition/removal](#) (Alternate) · [Find edits by user](#) · [Page statistics](#) · [Pageviews](#) · [Fix dead links](#)

For any version listed below, click on its date to view it. For more help, see [Help:Page history](#) and [Help:Edit summary](#). (cur) = difference from current version, (prev) = difference from preceding version, m = minor edit, += section edit, += = automatic edit summary (newest | oldest) View (newer 50 | older 50) (20 | 50 | 100 | 250 | 500)

Compare selected revisions

- (cur | prev) 17:13, 25 August 2020 Esprit15d (talk | contribs) . . (23,442 bytes) (-37) . . (rm {{more footnotes|date=January 2013}}, no longer applies) (undo)
- (cur | prev) 17:12, 25 August 2020 Esprit15d (talk | contribs) m . . (23,479 bytes) (+280) . . (Cleaned up using AutoEd, date formats per MOS:DATEFORMAT by script | Add: page, journal, bibcode, author pars. 1-1. Removed parameters. Some additions/deletions were actually parameter name changes. I You can use this tool yourself. Report bugs here. I via #UCB_Gadget) (undo)
- (cur | prev) 17:07, 25 August 2020 Esprit15d (talk | contribs) . . (23,199 bytes) (+2) . . (→General references: formatting) (undo)
- (cur | prev) 17:07, 25 August 2020 Esprit15d (talk | contribs) . . (23,197 bytes) (+11) . . (→Sources: general references) (undo)
- (cur | prev) 14:10, 13 August 2020 WikiCleanerBot (talk | contribs) m . . (23,186 bytes) (-10) . . (v2.03b - Bot T19 CW#25 - WP:WCW project (Heading hierarchy)) (undo) (Tag: WPCleaner)
- (cur | prev) 07:54, 6 June 2020 MonAll (talk | contribs) . . (23,196 bytes) (+55) . . (Adding short description: "Geographic features of Antartica" (Shortdesc helper)) (undo)
- (cur | prev) 18:27, 18 April 2020 WikiCleanerBot (talk | contribs) m . . (23,141 bytes) (0) . . (v2.02b - Bot T12 - WP:WCW project (Punctuation in link)) (undo) (Tag: WPCleaner)
- (cur | prev) 14:47, 17 April 2020 OAbot (talk | contribs) m . . (23,141 bytes) (+64) . . (Open access bot: doi added to citation with #oabot.) (undo)
- (cur | prev) 21:52, 29 March 2020 DannyS712 (talk | contribs) m . . (23,077 bytes) (0) . . (Fixing the location of periods / full stops) (undo)

УПРАЖНЕНИЕ

НУЖНО Е ЦЯЛО СЕЛО ЗА СЪЗДАВАНЕ НА СТАТИЯ В УИКИПЕДИЯ

Изберете тема, която ви интересува, и отидете в Уикипедия, за да намерите 2-3 свързани с нея статии. Отидете в раздела "Преглед на историята" и отговорете на въпросите по-долу за всяка статия

	СТАТИЯ 1	СТАТИЯ 2	СТАТИЯ 3
Заглавие на статията			
Кога за последен път тази статия е била редактирана?			
Последната редакция е извършена от регистриран редактор или от анонимен редактор?			
Колко редактори са работили по тази статия през последните 2 месеца?			
Какъв вид съдържание е създал последният редактор?			
Как се отнася качеството на тази статия към дейността, която можете да наблюдавате в историята на редакциите ѝ?			

Забележка: Чувствате се авантюристично настроени? Можете също така да кликнете [тук](#), за да зареждате всеки път произволна статия от Уикипедия!

2.7 Препратки и проверимост

Могат ли учениците ви да различават фактическа от невярна информация? Как могат да развият уменията, необходими за критична оценка на информацията, с която се сблъскват?

Учениците прекарват все повече време онлайн и постоянно са изложени на информация от различни източници било те традиционните медии, или социални мрежи. Както става ясно от едно [проучване от 2018 г.](#) сред аржентински младежи, това променя навиците на младите хора за потребление на новини: вместо умишлено да търсят новини от традиционни и акредитирани източници, младите хора попадат на новини, докато използват социалните мрежи за други цели.

Ролята, която социалните мрежи играят за улесняване на достъпа до информация, създава и възможности за разпространение на различни форми на погрешна или невярна информация.

"[Ню Йорк Таймс](#)" изтъква, че неспособността да се преценява достоверността на информацията може да доведе до това хората да вярват на онова, което съответства на техните предварително изградени идеи и убеждения, или категорично недоверие към всичко. Нито един от тези резултати не е характеристика на отговорния и овластен цифров гражданин.

Като се има предвид огромното количество информация, с която нашите ученици се сблъскват ежедневно, как можем да им помогнем да бъдат критични потребители на онлайн информация? Международната федерация на библиотечните асоциации и институции ([IFLA](#)) предлага осем стъпки, които учениците следва да предприемат, за да оценяват информацията и да укрепват уменията си за критично мислене:

Как да идентифицираме дезинформацията:

Обърнете внимание на източника
Кой публикува информацията?

Проведете кой е автора
Кой е написал това, което четете?

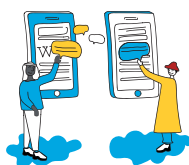
Проверете датата
Актуална ли е информацията към настоящия момент

Сверете своята предубеденост
Доколко собствените ви убеждения влияят на преценката ви?

Продължете да четете
заглавието отразява ли цялото съдържание?

Позовавания
Можете ли да установите източниците?

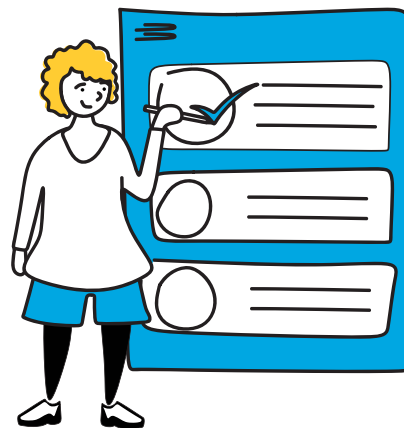

Оценете намеренията
Дали не е шега?

Обърнете се към експертите
консултирайте се с учител, библиотекар или в сайт за проверка на фактите

В следващите раздели ще разгледаме как можете да използвате Уикипедия, за да насочите учениците си да проверяват по-добре източниците на информация и да ги вземат предвид при оценката на информацията, която използват както в Уикипедия, така и в други онлайн информационни ресурси.

Защо е важна проверимостта?

Както видяхте в предишния модул, статиите в Уикипедия се основават на надеждни, публикувани източници, като се гарантира, че са отразени както всички наложени мнения, така и други, значими алтернативни гледни точки. Ако не са намерени надеждни източници по дадена тема, в Уикипедия вероятно няма да има статия по нея. Уикипедия не публикува оригинални, авторски материали. Добре написаните статии в Уикипедия обобщават фактите, интерпретациите и мненията на тези източници с висока степен на точност.

В Уикипедия проверимостта означава, че всеки читател може да се увери в надеждните източници, от които се черпи информацията.

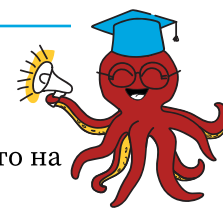
Тези източници могат да бъдат достъпни както онлайн, така и офлайн. Ако има различни гледни точки в различните надеждни източници, редакторите се стремят към неутрална гледна точка, като представят всички разумни мнения от източниците, и придават еднаква тежест на всеки.

В много страници на Уикипедия се използват бележки под линия или цитати в текста, за да се свържат твърденията в статията с техния източник, особено ако тези твърдения могат да породят спор. Цялата информация в статията в Уикипедия (включително текстове, списъци и описания) трябва да може да бъдат проверявани.

ЗА ВАША ИНФОРМАЦИЯ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРИ ДОСТЪПА ДО НАДЕЖДНИ ИЗТОЧНИЦИ

1. При добавяне на съдържание към енциклопедията Уикипедия разчита на наличието на надеждни източници. Все още обаче не всички световни източници на знания са достъпни онлайн. Повечето от тези източници са под формата на печатни книги, медийни източници или други документи, които никога не са били дигитализирани или достъпни онлайн.
2. Сродният на Уикипедия проект [Wikisource](#) е многоезично хранилище на оригинални текстове, достъпни под отворени лицензи. Доброволците на Wikisource дигитализират, транскрибират и коригират текстове, които досега не са били достъпни онлайн, и създават електронни книги, които по-късно могат да се използват като цитати в статиите на Уикипедия. Общността на Уикимедия на [езика Пенджаб](#), например, работи по Wikisource, за да гарантира, че книгите, съдържащи важни аспекти на техните местни знания, са достъпни онлайн и могат да обогатяват Уикипедия.
3. Публикуването и дигитализирането е много скъп процес, и много общности и култури не са успели да публикуват и дигитализират своята история, култура и общност. Как според вас политиката за надеждни източници в Уикипедия променя представянето на тези знания?

УПРАЖНЕНИЕ

НАДЕЖДНИ ИЗТОЧНИЦИ В ОБРАЗОВАНИЕТО

Всички учебници ли са надеждни източници? Каква е силата на образователните ресурси, които използваме в класната стая? Как проверявате информацията, съдържаща се в ресурсите, които използвате в час?

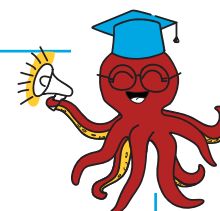
Изберете три образователни ресурса (учебници, методологически ръководства, брошури и др.), които вие и вашите ученици използвате. Запишете разсъжденията си по въпросите по-долу и ги обсъдете.

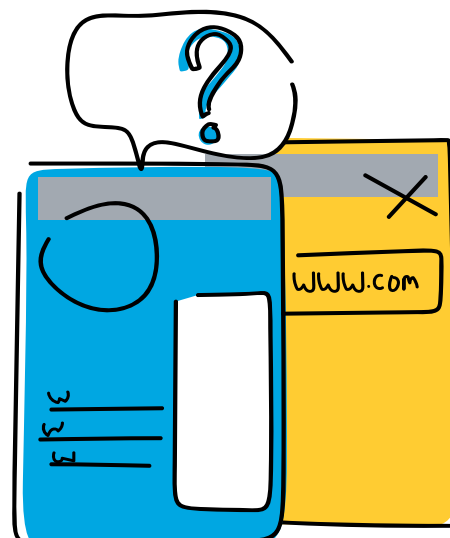
НАИМЕНОВАНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ РЕСУРС	МОГА ЛИ ДА ПРОВЕРЯ ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА, СЪДЪРЖАЩА СЕ В ТОЗИ РЕСУРС? КАК?	КАКВА ИНФОРМАЦИЯ/ ПЕРСПЕКТИВА ЛИПСВА В ТОЗИ РЕСУРС?
1.		
2.		
3.		

ЗА ВАША ИНФОРМАЦИЯ

1LIB1REF - МИКРО-АКЦИЯ ЗА БИБЛИОТЕКАРИ И ПРЕПОДАВАТЕЛИ

[#1Lib1Ref](#) (което означава "1 библиотекар, 1 справка") е ежегодна кампания, която приканва всеки библиотекар по света да подобри Уикипедия, като добави цитати в подкрепа на съществуващи статии. Тази постоянно разширяваща се кампания се провежда два пъти годишно (през януари и май) и е произвела десетки хиляди записи, които повишават качеството и надеждността на Уикипедия за милиарди читатели. Повече за различните начини, по които доброволците допринасят със знанията си в Уикипедия, ще научите в Модул 3.

Качество на препратките в Уикипедия

Уикипедия разчита на външни, надеждни източници. Надеждни източници могат да бъдат публикувани материали с надежден процес на публикуване (например, в процеса се ползва партньорска оценка или проверка на фактите), смятани за авторитети автори по дадена тема, или съчетание от двете. Тези качества трябва да са доказуеми.

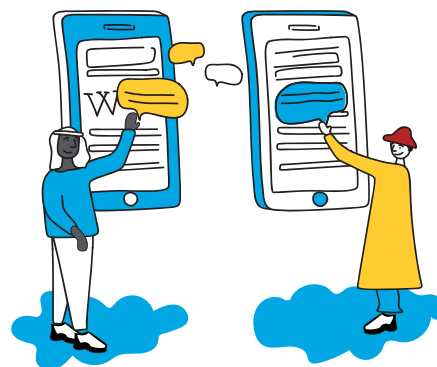
Статиите в Уикипедия се основават на надеждни, публикувани вторични източници и, в по-малка степен, на третични и първични източници. Вторичните или третичните източници са необходими, за да се установи съществеността на темата и да се избегнат нови интерпретации на първичните източници. По-долу можете да намерите някои насоки, които редакторите на Уикипедия следват, за да включат информация от тези различни видове източници:

Първоизточниците се определят като оригинални материали, близки до дадено събитие и често са разкази, написани от преки участници в него. Те предлагат лична гледна точка за дадено събитие, исторически период, политическо решение и др. Възможно е да не са независими източници. Първоизточникът може да се използва в Уикипедия само за преки, описателни твърдения за факти, които могат да бъдат проверени от всеки образован човек с достъп до първичния източник, но без допълнителни специализирани познания.

Вторичният източник излага собственото мнение на автора въз основа на първични източници, обикновено на поне една стъпка отстояние от събитието. Той съдържа анализ, оценка, тълкуване или синтез на факти, доказателства, концепции и идеи, почерпени от първичните източници. Не е задължително да са независими източници, но анализът в тях се позовава на първичния източник. Дали един източник е първичен или вторичен, зависи от контекста.

Третичните източници са публикации като енциклопедии и други сборници, които обобщават първични и вторични източници. Уикипедия спада към третичните източници. Много уводни учебници за ниво бакалавър се смятат за третични източници, тъй като обобщават множество вторични източници. Надеждните третични източници са полезни с обширното обобщение на теми, включени в множество първични и вторични източници, и могат да бъдат полезни при оценката на дължимата тежест, особено когато първичните или вторичните източници си противоречат.

И така, къде могат учениците да намерят източниците, използвани за написването на статия в Уикипедия? Източниците се включват чрез цитат или препратка. Този цитат е представен с пореден номер до дадена фраза или параграф и препраща към източника на информация. Този номер отвежда и към раздела "Препратки", който предоставя пълна, форматирана информация за всеки от източниците, съдържащи се в статията в Уикипедия, така че всеки да може да ги намери и провери

WIKIPEDIA The Free Encyclopedia

Article **Youth activism** Talk Read Edit View history

From Wikipedia, the free encyclopedia

Youth activism is the participation in [community organizing](#) for [social change](#) by persons between the ages of 15–24.^[1] Youth activism has led to a shift in political participation and activism. A notable shift within youth activism is the rise of "Alter-Activism" resulting in an emphasis on lived experiences and connectivity amongst young activists.^[2] The young activists have taken lead roles in public protest and advocacy around many issues like climate change, abortion rights and gun violence.^[3] Different from past protest or advocacy, technology has become the backbone to many of these modern youth movements.^[4] It has been shown in multiple studies that internet use along with seeking information online is shown to have positive impacts on political engagement.^[5] Popular applications like Twitter, Instagram and YouTube have become the newest tools for young activist in the 21st century. Technology and the use of digital media has changed the way youth participate in activism globally, and youth are more active in media than older generations.^[6]

Contents [hide]

- 1 Overview
- 2 Technology
 - 2.1 Social media

Child and youth activists protesting at a demonstration in Hong Kong in December 2005.

Part of the Politics series on **Youth rights**

References [edit]

1. [^] "UN-Youth-Definition". <i>usfca.usfca.edu</i> . Retrieved 2020-04-03.	27. [^] Wall, Melissa; Zahed, Sahar El (2011-09-02). "The Arab Spring! "I'll Be Waiting for You Guys": A YouTube Call to Action in the Egyptian Revolution". <i>International Journal of Communication</i> . 5 : 11. ISSN 1932-8036.	57. [^] Stumpf, Juliet F. (2017-07-14), <i>The Routledge Handbook on Crime and International Migration</i> , Routledge, pp. 237–250, doi:10.4324/9780203385562-16, ISBN 978-0-203-38556-2
2. [^] "Transnational New Forms of Youth Activism". <i>usfca.usfca.edu</i> . Retrieved 2020-04-03.	28. [^] Thorson, Kjerstin; Driscoll, Kevin; Ekdale, Brian; Edgerly, Stephanie; Thompson, Liana Gamber; Schrock, Andrew; Swartz, Lana; Vraga, Emily K.; Wells, Chris (2013-04-01). "Youtube, Twitter and the Occupy Movement". <i>Information, Communication & Society</i> . 16 (3): 421–451. doi:10.1080/1369118X.2012.756051. ISSN 1369-118X.	58. [^] Fund, Malala. "Malala Fund". <i>www.malala.org</i> . Retrieved 2018-04-28.
3. [^] Rose, Steve (2019-06-03). "Our rage and terror give us power: what drives young activists?". <i>The Guardian</i> . ISSN 0261-3077. Retrieved 2020-04-03.	29. [^] Jeffrey, C. 2013. Geographies of children and youth III:	59. [^] "Young, Powerful and Influential: How Malala Yousafzai is Changing the World National Underground Railroad Freedom Center". <i>freedomcenter.org</i> . Retrieved 2018-04-28.
4. [^] Gordon, Hava R.; Taft, Jessica K. (December 2011). "Rethinking Youth Political Socialization: Teenage Activists Talk Back". <i>Youth & Society</i> . 43 (4): 1499–1527. doi:10.1177/0044118X10386087. ISSN 0044-118X.		60. [^] "Activist: Students Are Leaders of Social Change". Retrieved 2018-04-28.
		61. [^] "Champlain College activists bring Invisible Children's "Kony

2.8 Оценка на статия в Уикипедия

Както видяхте в този модул, в английската Уикипедия има критерии за качество на съдържанието, които доброволци-редактори използват, за да определят и сигнализират за качеството на дадена статия. По същия начин можете да зададете свои собствени насоки, за да помогнете на учениците си да четат и оценяват критично дадена статия в Уикипедия, като обръщат внимание на различните елементи, които научихте в този модул.

Например можете да разработите набор от положителни и отрицателни показатели за качество, които учениците ви да използват за оценка на статия в Уикипедия, като тези по-долу

Съдържа няколко препратки
към надеждни източници ✓

Въвеждащата секция е ясна и
информативна ✓

Обхваща различни съответстващи
аспекти на една тема ✓

Съдържанието е балансирано и
организирано ✓

Написана е от неутрална гледна
точка ✓

! Няма никакви препратки

! Статията има предупредителен текст в
шаблон

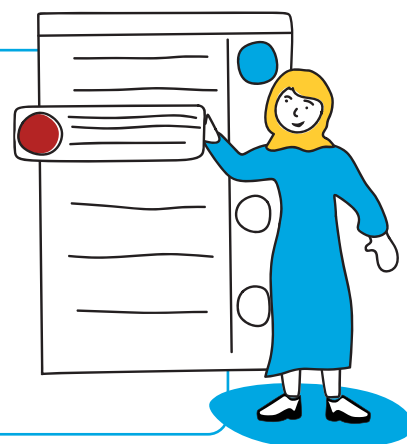
! Съдържа правописни или
граматически грешки

! Съдържанието по темата е
остаряло

! Представя неподкрепени от
източници мнения или оценки

Как тогава да добавим това познание в класната стая? В поле „И още“ ще видите примерни упражнения, които интегрират Уикипедия в различни учебни предмети като инструмент за придобиване на медийна и информационна грамотност.

Вижте и примерите в „Проверка на знанията“, с които учениците ви могат да упражнят прилагането на позитивни и негативни критерии за качество на статия в Уикипедия.

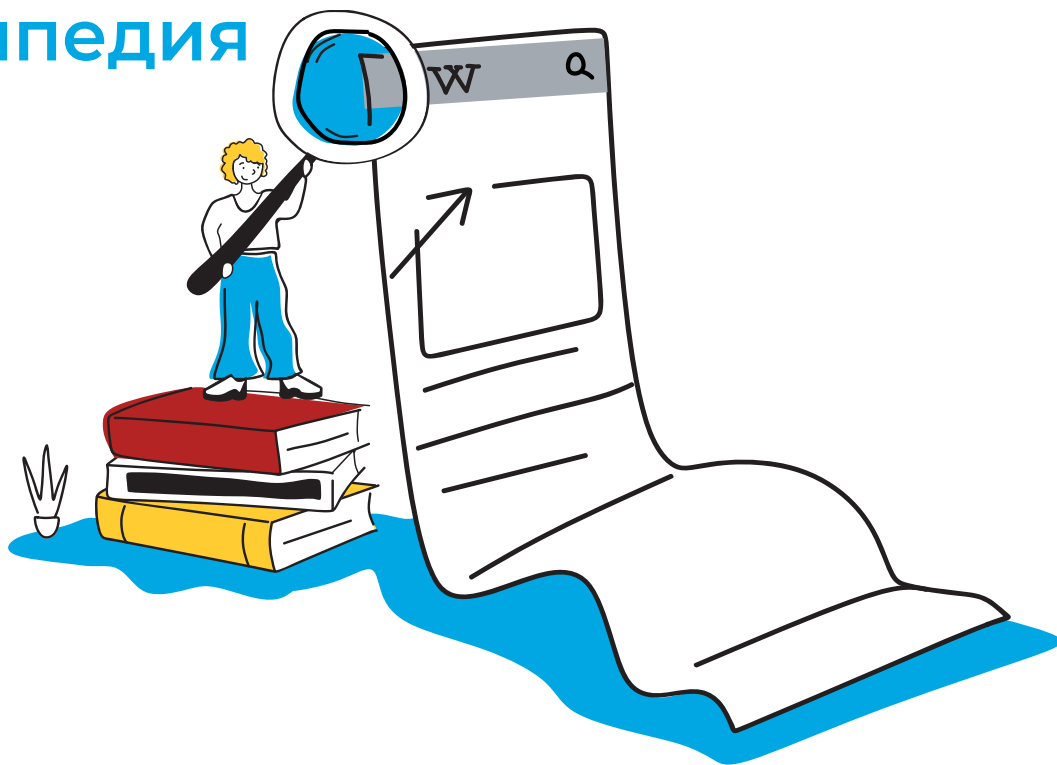
УПРАЖНЕНИЕ

ОПИТАЙТЕ САМИ

В таблицата отбележете как смятате да насочите учениците си към разпознаване на надеждни, качествени статии в Уикипедия. Един пример вече е добавен, сами можете да допълните позитивните и негативни индикатори.

ЕЛЕМЕНТ/РАЗДЕЛ	ВЪПРОС ЗА РАЗМИСЪЛ	КРИТЕРИЙ/ ИНДИКАТОР ЗА КАЧЕСТВО
<i>Уводен раздел</i>	<i>Добро ли е обобщението в уводният раздел за темата на статията?</i>	<i>Уводният раздел дава добър преглед на статията и е написан от неутрална гледна точка.</i>

2.9 Улесняване на достъпа до качествени академични източници в Уикипедия

Както научихте в този модул, всяка статия в Уикипедия се нуждае от надеждни, публикувани източници. Те помагат на читателите да оценят критично качеството на статията и насочват къде да търсят допълнителна информация извън Уикипедия. Но достъпът до тези източници може да бъде пречка за много редактори. Библиотеката на Уикипедия е отворен изследователски център, в който активните редактори на Уикипедия получат достъп до важните и надеждни източници, от които се нуждаят, за да подобрят статиите в Уикипедия. Един активен редактор на Уикипедия може да има профил, който е поне на 6 месеца, минимум 500 редакции, минимум 10 редакции през последния месец и все още да няма достъп до източниците, предоставяни от Библиотеката на Уикипедия.

Библиотеката на Уикипедия осигурява свободен, лесен, съвместен и ефективен достъп и ползване на различни академични източници за редакторите, което е и от полза за читателите. В същото време, тъй като голяма част от академичните източници са достъпни само на английски език чрез Библиотеката на Уикипедия, не трябва да забравяме колко е важно да насърчаваме достъпа до неанглоезични източници, както и за значението на проекти като [Wikisource](#).

В следващата статия от Алекс Стинсън ще научите как един редактор доброволец използва услугите, предлагани от библиотеката на Уикипедия, за да създаде статия с качествени източници в Уикипедия.

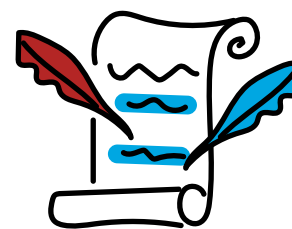
Преди да прочетете статията, нека направим едно бързо упражнение! Влезте в Уикипедия и се опитайте да намерите:

Статия по предмет, който преподавате тази година	
Статия по любопитна за вас тема	

Споделете впечатленията си за:

Броя препратки в статията	
Качеството на препратките (Повече от един източници ли посочва? Научни издания ли са? От надежден източник ли са? Скорошни ли са?)	
Достъпност на препратките (може ли да се намерят източниците онлайн? Сайтовете активни ли са? Има ли платен достъп до някой от тях?)	

Чрез предишното упражнение определите колко е важно да са налице различни по произход надеждни източници, които да се свържат със статията в Уикипедия. По какъв начин Библиотеката на Уикипедия помага на доброволците редактори? Ще разберете това от написаното от Алекс

Бележка: Оригиналната статия на Алекс Стинтън се намира на [Diff](#) – блогът на общността на уикимедианците.

Expanding local history with The Wikipedia Library

The Wikipedia Library gives active, experienced Wikipedia editors free access to a wide range of paywalled databases – reliable sources that are vital for their work. Established partnerships are constantly expanding, getting Wikipedia editors more access to high quality research materials! Moreover, because of those successes, we are having many fruitful discussions with organizations large and small that are interested in helping Wikipedians create public knowledge and link Wikipedia into the larger network of scholarly source materials.

We surveyed Wikipedia users interested in the Wikipedia Library about which sources would be best for us to get access to, and one from that list, [British Newspaper Archive](#), has been a very active recent success. An archive of high-quality scans of newspapers from the collection of the British Library, it provides a great source of reference materials for Wikipedia articles about 18th, 19th, and early 20th century Britain and its global interests. Wikipedians have been successfully using them to create new and expand old articles about historical topics, both about local history and topics of national British interest. These range from articles about geographical features (Swithland Reservoir) to sports (1884 FA Cup Final and Jack Kid Berg), coal mines (Pendleton Colliery) to politicians (Sewallis Shirley).

USER:SITUSH'S EXPERIENCE

Here is what one of our Wikipedia editors who got access through this partnership, User:Sitush, shared on the British Newspaper Archive's [blog](#) about his new account:

I have a degree from Cambridge in History, and Wikipedia has always been a way for me to explore my interest in Indian and local history. When I got BNA access through the Wikipedia Library, I saw it as an opportunity to explore a local history mystery raised by several people who had been apprentices with the engineering firm of Sir James Farmer Norton & Co Ltd at Adelphi Ironworks in Salford. They often speak with some pride and affection of their time there and of the products that the company manufactured. Those products were sold worldwide, many are still being used and resold now, and some were truly innovative, such as a fast printing press.

None of these people, however, could really tell me anything about Sir James Farmer (the Norton bit of the name came later, when another family became involved in the business). They only knew that he was once mayor of Salford. Although the company did produce a celebratory booklet for an anniversary, there really doesn't seem to have been much effort made by way of tipping the hat to the man who started it all. Yet, because of the impact on my friends and our community, I suspected him to be one of the more notable of the many self-made – often world-changing – engineering men who inhabited Manchester, Salford and the surrounding areas in the 19th century. He needed a Wikipedia article!

Wikipedia’s model for article development supports the “[from little acorns...](#)” approach. So, if I could start an article about Farmer then perhaps at some time in the future someone might find more information and add to it. But Wikipedia also has limitations, meaning that I couldn’t use primary source material available at a couple of archives and, really, there wasn’t much else that I could find without some extensive trawling through microfilms. **Inaccessible verifiable information usually means no article – it is meant to be an encyclopaedia, after all, and thus there needs to be some type of public and reliably documented conversation to show that it is of interest to the public (we on Wikipedia call this public interest “notability”).**

Enter the BNA! Forget spending days, probably weeks, twiddling at a film reader. I could get access to the most important information about Farmer with one simple search. In the space of a couple of hours, most of which was spent being pleasantly distracted by other news articles surrounding the ones about Farmer, I’d gathered enough material to justify an article, to plant that acorn. The man is now recognised on a major educational project that gets millions of viewers and, although it’s not the best thing I’ve ever written for Wikipedia, the hat has been tipped. Hopefully, given time, much more can be said about him and his company.

(User:Sitush’s new article based on research done with the British Newspaper Archive is titled “James Farmer (knight)” and can be found on [English Wikipedia](#)).

УПРАЖНЕНИЕ

РАЗМИСЛИ ВЪРХУ ПРОЧЕТЕНИЯ МАТЕРИАЛ

- Имат ли достъп учениците ви до академични препратки по важни за местния контекст теми на родния си език? Ако не, защо според вас е така?
- Доколко важно е да има достъп до справки на езици, различни от английски?
- Как можете да подпомогнете своите ученици да имат достъп до надеждни източници на информация?
- Какви знания от вашата местна среда липсват в академичните източници по вашия предмет?

Можете да си водите бележки в тази кутия!

Завършихте

Модул 2!

Дайте си няколко мига да спделите постигнатото с останалите в групата!

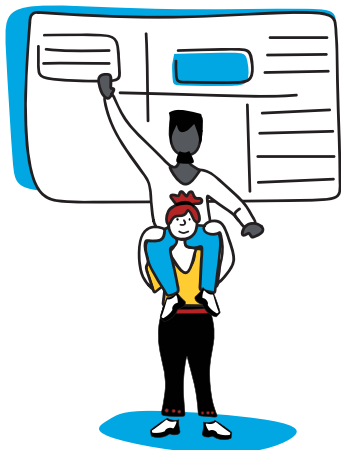

Какво следва?

След като завършихте Модул 2, вече сте готови да започнете Модул 3!

Какво следва?

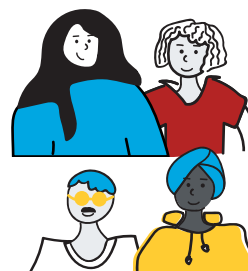
В Модул 3 ще научите повече за насоките за редактиране в Уикипедия и как да направите първите си стъпки като автор в Уикипедия.

Използвайте за вдъхновение плановете за уроци, предоставени в приложението, където ще намерите примери за това как да включите Уикипедия в различни предметни области.

Пренесете новите си знания в класната стая! Подгответе план на урока, в който да научите учениците си как да използват Уикипедия, за да подобрят уменията си за медийна и информационна грамотност.

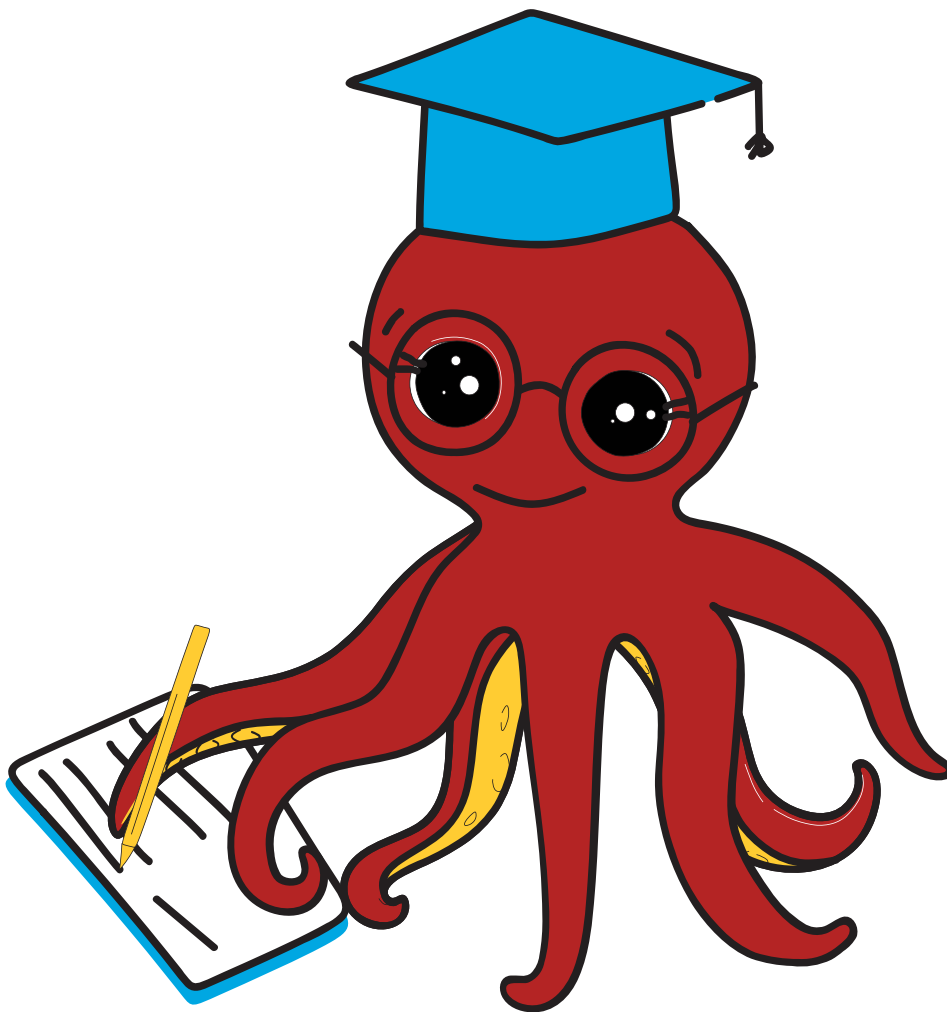

Не забравяйте да се свържете с по-голямата образователна общност на Уикимедия чрез социалните медии и да проверите дали във вашия регион има [местен филиал](#) на Уикимедия.

Прегледайте идеите, които записахте в края на Модул 1, и започнете да съставяте план на урока, включващ наученото в този модул.

Бележки и въпроси

Последно упражнение

Превърнете
Уикипедия в част от
уроците си

Последно упражнение

Време е да приложите знанията си на практика!

- Прегледайте идеите за план на урока, които изготвихте в края на Модул 1.
- Обмислете новите аспекти, които научихте за Уикипедия, и нейната стойност като педагогически инструмент за развиване на умения за медийна и информационна грамотност.
- Обмислете преносимите умения, които вашите ученици могат да придобият чрез критично използване на Уикипедия в академичния си път.
- Прегледайте примерните планове на уроци и дейности в приложението, за да намерите приложими начини за интегриране на Уикипедия във вашата виртуална класна стая.
- Подобрете първоначалната си идея и съставете план на урока.

Използвайте мястото за мозъчна атака и шаблона за план на урока (или друг шаблон, който вече използвате), за да организирате идеите си и да разработите предложението си за дейност.

МОЗЪЧНА АТАКА

Бележки и задачи

Шаблон на учебен план

УПРАЖНЕНИЕ:

КЛАС:

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

МАТЕРИАЛИ:

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

ПРИВЕЖДАНЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ДОС:

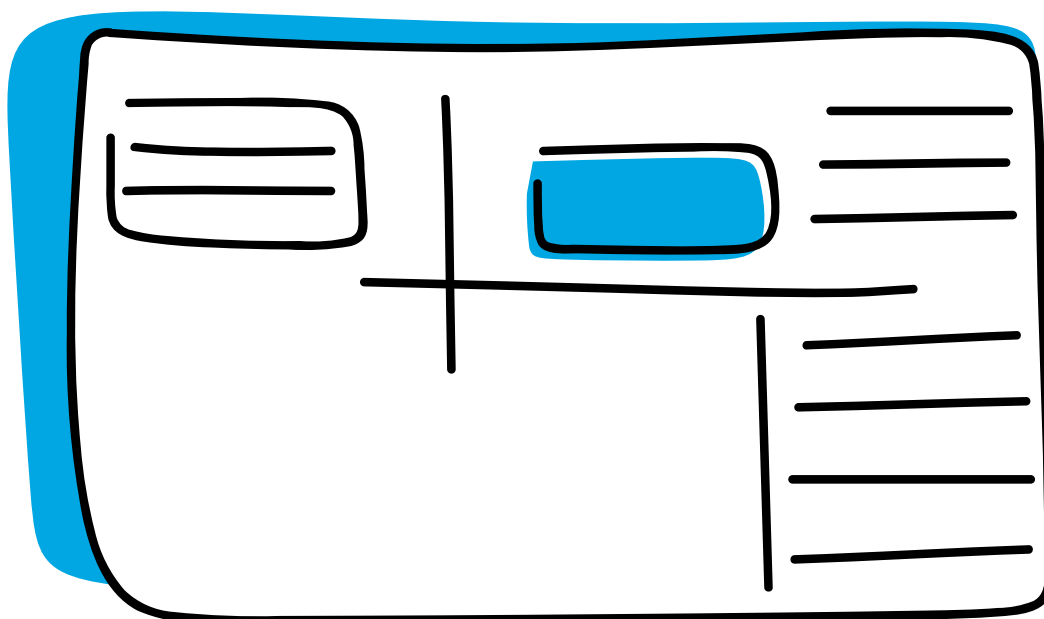
ПОДГОТОВКА:

ВЪВЕДЕНИЕ:

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

Приложение

Примерни

планове на

уроци

**и дейности за
интегриране
Уикипедия в
класната стая**

Мисия: търсене на знания

УПРАЖНЕНИЕ:

Моята мисия за търсене на знания

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

Как мога да намеря необходимата ми информация в интернет? Как мога да оценя намерената информация?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър, достъп до интернет, тетрадка, материали за писане, този работен лист

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците обмислят и документират пътуването си в Уикипедия, докато откриват и оценяват информацията, която им е необходима за намиране на решение на въпрос.

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да разпознават положителни и отрицателни критерии за качество, за да оценят информацията, която намират в Уикипедия като отправна точка за изследователски проект.

ПОДГОТОВКА:

- Изберете изследователски проект, упражнение или задача за самостоятелна работа у дома, при които учениците ще трябва да се ориентират в интернет, за да намерят информация.
- Запознайте се с работния лист "Моята мисия за търсене на знания", както и с предоставените пример и правила за оценяване.
- Разпространете в цифров вид работния лист "Моята мисия за търсене на знания", за да могат учениците да го попълнят онлайн или да го разпечатат и използват вкъщи.

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Представете темата на изследователския проект, упражнението или задачата за вкъщи. Помолете учениците да обсъдят уебсайтовете, които ще използват, за да намерят информация за изпълнението на проекта си.
- Проведете дискусия, в която учениците да сравнят ползите и предизвикателствата при намирането на информация онлайн, доколко надеждна е информацията и как да избегнат плагиатството в работата си. Обърнете им внимание по-специално на Уикипедия и им кажете, че ще я използват като отправна точка в проекта си.
- Представете положителните и отрицателните критерии за качество от Модул 2 и кажете на учениците, че ще ги използват, докато се ориентират в Уикипедия, за да започнат своя проект

Положителни критерии за качество	Отрицателни критерии за качество
<ul style="list-style-type: none">Статията съдържа няколко препратки от надеждни източници.Има информативна и ясна водеща част.Обхваща различни релевантни аспекти на една тема.Представя балансирано и организирано съдържание.Написана е от неутрална гледна точка.	<ul style="list-style-type: none">Статията не съдържа никакви препратки.Има предупредителен шаблон.Има правописни или граматически грешки.Съдържа неактуална информация по актуална тема.Съдържа мнения и ценностни твърдения без източници.

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Изберете една тема и я използвайте, за да попълните работния лист "Моята мисия за търсене на знания".
- Демонстрирайте как да се търси темата в полето за търсене в Уикипедия, как да се документира информацията в работния лист и помолете учениците да формулират положителните и отрицателните показатели за качество, които намират в статията в Уикипедия.

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

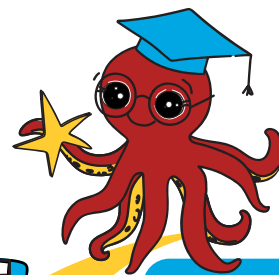
- Дайте време на учениците да попълнят индивидуално работния лист "Моята мисия за търсене на знания". Те могат да работят и по двойки.
- Уверете се, че имат под ръка положителните и отрицателните критерии за качество и че могат да се консултират с тях, когато е необходимо.
- Давайте насоки и предложения, докато учениците работят по упражнението.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Помолете учениците да ви изпратят попълнените си работни листове: да направят снимка на отпечатания работен лист, екранна снимка и т.н.
- Помолете двама-трима ученици да опишат процеса, който са следвали: Какво им е било полезно? Какво ги е затруднило? Какви критерии за качество са успели да идентифицират в статиите, които са намерили? Добра отправна точка ли е била Уикипедия за тяхното проучване?
- Оценете работата на учениците, като използвате предложените правила, и им дайте обратна връзка. Ако имате възможност, публикувайте работата на учениците в училищния блог, на виртуалното табло за обяви, на табло на класа в Pinterest и т.н.

Моята мисия за търсене на знания

Инструкции: Използвайте този работен лист, за да документирате търсенето на информация в Уикипедия. Отговорете на всеки въпрос в съответното поле, за да стигнете до финала. Сравнете откритията си със съучениците си!

Финал

[Empty box for answer]

Кои източници на информация ще посетя след това?

[Empty box for answer]

Какви са основните дискусии по тази тема в "Беседата"?

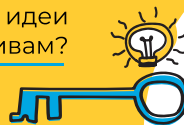

[Empty box for answer]

Как мога да разбера дали това са факти или мнения?

Какви ключови идеи откривам?

[Empty box for answer]

[Empty box for answer]

Какви отрицателни критерии откривам в тези статии?

[Empty box for answer]

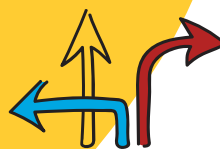
Какви положителни критерии откривам в тези статии?

[Empty box for answer]

[Empty box for answer]

Какви статии намирам за полезни?

Какво търся?
Какви ключови думи мога да използвам в това търсене?

Да започваме!

Моята мисия за търсене на знания – пример

Тук можете да намерите пример за попълнен работен лист за търсене на знания. Адаптирайте и променете по подходящ начин!

Финал

След това ще разгледам тези препратки, включени в статията за Далчев в Уикипедия на български:

- [Разговори на Владимир Свинтила с Атанас Далчев, проведени през 1945–1947 г.](#),
- [Онлайн критика за Атанас Далчев в Литернет](#)

Кои източници на информация ще посетя след това?

В “Беседата” на статията за Далчев е обсъдено съдържанието на един от разделите – доколко енциклопедично и съответно подходящо е изложението в този раздел.

Какви са основните дискусии по тази тема в “Беседата”?

Далчев е завършил философия и в поезията му е намерила отражение философската проблематика, която го е занимавала. Той е бил нонконформист, защитавал е нуждата от нов тип реализъм. Бил е подложен на силен натиск след установяването на комунистически режим в страната, заради което спира да пише.

Как мога да разбера дали това са факти или мнения?

Какви ключови идеи откривам?

Това не са мнения, защото мога да видя източниците, които редакторите са използвали, за да създадат текста, и те описват реални събития по неутрален и обективен начин.

Статията за българската литература съдържа само две препратки, разделите не са балансирани; статията за периода между двете световни войни не съдържа нито една препратка

Какви отрицателни критерии откривам в тези статии?

- [Атанас Далчев](#)
- [Българска литература](#)
- [Българска литература между двете световни войни](#)

Какви положителни критерии откривам в тези статии?

Основната статия в Уикипедия съдържа много препратки, водещите раздели са информативни и ясни и обхващат различни аспекти от живота и творчеството на Атанас Далчев.

Какви статии намирам за полезни?

Какво търся?
Какви ключови думи мога да използвам в това търсене?

Търся основните събития от живота на Атанас Далчев, примери от неговото творчество и основните теми в неговите творби.
Възможни ключови думи:

- Атанас Далчев
- Българска литература

Да започваме!

Моята мисия за търсене на знания – оценяване

Тук можете да намерите пример за критерии, по които да оцените как са се справили учениците с упражнението. Адаптирайте и променете по подходящ начин!

УЧЕНИЦИТЕ МОГАТ ДА	ТОЧКИ
Определят параметрите за търсене и съответните ключови думи	
Изследват статията с помощта на положителни и отрицателни критерии за качество	
Обобщат намерената информация, за да намерят отговора на първоначално поставения от тях въпрос	
Определят дали статията съдържа факти или мнения	
Изброят други източници на информация, за да продължат изследването си	

3	Ясна демонстрация на разбиране
2	Известна демонстрация на разбиране
1	Не могат да завършат задачата

История

УПРАЖНЕНИЕ:

Кой е в твоя учебник?

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

Кой е представен в моите учебници? Кой липсва? Какво прави някого "забележителен"?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър, достъп до интернет, учебник по история, тетрадка, принадлежности за писане.

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците изследват Уикипедия, за да създадат профил на известна личност, която не е представена в учебника по история.

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да анализират пропуските в учебника по история и да използват Уикипедия, за да проучат живота на местни забележителни личности, които не са включени в учебника.

ПОДГОТОВКА:

- Прегледайте учебника, който учениците ви използват в часовете по история.
- Обърнете внимание на основните пропуски в представянето на забележителни личности в него: пол, националност, расова идентичност, майчин език и др.
- Създайте таблица, в която да подчертаете основните пропуски в представянето, която учениците да попълнят. Ако се съсредоточим върху разликата между половете, например, вашата таблица може да изглежда по следния начин:

Жените, представени в моя учебник по история	Жените, представени в моя учебник по история

- Създайте профил на известна личност, която не е включена в учебника по история, за да я покажете на учениците като пример.

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Помолете учениците свободно да споделят имена на забележителни личности от историята на своята страна/ света.
- Дайте им няколко примера, за да започнат. Избройте ги в общ документ или на виртуална дъска.
- Попитайте ги дали могат да определят някои общи характеристики на хората, които са посочили, и обърнете внимание на тези, които липсват: Има ли предимно мъже/жени в този списък? Как вашите ученици са научили за тях? С какво тези хора са забележителни? Запишете основните моменти от тази дискусия.
- Представете целта на дейността: "Ще определим кой е представен и кой липсва в нашия учебник по история. Сами ще добавим липсващите истории на забележителни хора, като направим първоначално проучване в Уикипедия и други страници в интернет".

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Bring the students attention to their History textbook and ask them if they think they can find the people they listed in the previous activity there.
- Present them the grid you had prepared and ask them to list the names of the different people they find on their textbooks accordingly. Example:

Women featured in my History textbook	Men featured in my History textbook

- Ask your students to compare their answers with a partner. Alternatively you can ask 2-3 students to share their findings with the class as a whole.
- Choose the example of one notable person not featured in their textbook and demonstrate conducting a simple search about them on Wikipedia.
- Highlight the different sections of a Wikipedia article that are most helpful for this activity. For example: lead section, references, internal links.
- Show the profile you had prepared about a notable person missing from the History textbook.
- Explain to the students how they create their own: the main information it should have, the writing style, how Wikipedia should be the starting point, the external references they can conduct.
- Note: if there are no articles available on Wikipedia about the missing notable people you have identified, guide your students to search the web using the same applicable principles.

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

- Tell your students it is now their turn to find more information about the notable people missing from their textbook.
- Ask them to choose one notable person they want to include in their textbook. It could be from the collective list they created or someone else they have identified.
- Give your students appropriate time to conduct their research on the web.
- Provide input on the writing style, best practices to avoid plagiarism, citing sources, going beyond Wikipedia, etc.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Ask your students to present the profiles they have created. This could be done in small groups, pairs, or in front of the whole class.
- Ask your students to reflect on the process they followed: How they identified the notable people missing, how they looked for information on the web, how they verified the sources of the information, how they chose what to include in the profile, and what lessons they have learned about this activity.
- If available, publish the work created by your students on a school blog, virtual notice board, class Pinterest board, etc.

УПРАЖНЕНИЕ:

Само на пет кликания разстояние

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

Как откривате нови информации в интернет?
Как са свързани различните уебстраници?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър или мобилен телефон, достъп до интернет, преносим компютър

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците навигират по хипервръзките в статиите на Уикипедия чрез модел за откриване на нова информация в интернет в пет кликания.

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да установят как информацията в интернет е свързана чрез хипервръзки и да сравняват своите открития с тези на връстниците си.

ПОДГОТОВКА:

- Изберете 3 - 4 статии от Уикипедия по темите, които разглеждате в урока по природни науки за седмицата.
- Прегледайте статиите, за да се уверите, че те са примери за статии от Уикипедия, които според вас имат висококачествено съдържание.
- Подгответе таблица, в която учениците да записват действията си:

Статия	Клик 1	Клик 2	Клик 3	Клик 4	Последен клик

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Представете на учениците темата на седмицата. Представете Уикипедия и как да се използва лентата за търсене, за да се търси информация.
- Покажете пример за статия в Уикипедия от тези, които сте избрали по темата на седмицата, като използвате лентата за търсене.
- Демонстрирайте различните части на статията и информацията, която учениците могат да получат.
- Фокусирайте се върху хипервръзките: демонстрирайте навигирането в Уикипедия чрез хипервръзките, как информацията е свързана за лесен достъп в енциклопедията, новите статии, които намирате, и как те ви помагат да разширите темата.
- Посочете разликата между вътрешните връзки и външните връзки. Подчертайте факта, че статията в Уикипедия винаги може да бъде отправна точка в търсенето на информация.

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Покажете таблицата, която сте подготвили, и кажете на учениците, че ще документират своето придвижване в Уикипедия.
- Обяснете условията: има 2-3 статии, от които трябва да започнат, могат да започнат да четат статиите и да кликнат върху всяка връзка, която предизвика интереса им, за да научат повече, но могат да направят само 5 кликания. След 5 кликания те трябва да спрат да разглеждат.
- Помолете ги да запишат имената на всяка статия, която посещават, след всяко кликане: могат да копират връзката на статията, да запишат заглавието или да направят екранни снимки.
- Помолете ги да запишат някои факти, които научават от всяка посетена страница.
- Направете първата статия заедно. Сравнете вашите резултати с резултатите на един ученик.

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

- Дайте на учениците известно време да се ориентират самостоятелно и да документират действията си.
- Помагайте им, ако е необходимо.
- Насърчавайте креативността и независимостта на учениците по отношение на начина, по който документират опита си в навигацията.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Помолете учениците да довършат своите диаграми за представяне. Предложете различни алтернативи: създаване на слайдшоу, колаж, облак от думи, инфографика и др.
- Обединете учениците по двойки или в малки групи и ги накарайте да сравнят различните статии от Уикипедия, които са проучили.
- Съберете класа заедно и помолете 2-3 ученици да споделят своя опит и наученото: Лесно ли беше за разбиране съдържанието? Какво са намерили за полезно? Какво още би им се искало да намерят? На какво ги учи придобитият опит за техните практики за достъп до информация в интернет?

Обществени науки

УПРАЖНЕНИЕ:

Четири звезди за Уикипедия!

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

Можете ли да се доверите на всичко, което четете онлайн? Как можете да разберете дали съдържанието, което намирате онлайн, е надеждно? Как можете да оцените качеството на информацията, която намирате онлайн?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър или мобилен телефон, интернет връзка, тетрадка, принадлежности за писане

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците разглеждат статии в Уикипедия и оценяват качеството им въз основа на простичка система за оценяване със звезди.

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да оценяват статии в Уикипедия и да обяснят как могат да използват тези критерии за оценка, за да анализират информацията, която намират в други уебсайтове.

ПОДГОТОВКА:

- Подгответе слайд или графично представяне на системата за оценяване със звезди,
- която ще представите:

Статия	Последно кликване
<ul style="list-style-type: none">• Статията има ясно отличим въвеждащ раздел	<ul style="list-style-type: none">• Статията съдържа 5 или повече препратки към надеждни източници
<ul style="list-style-type: none">• Статията е написана от неутрална гледна точка гледна точка	<ul style="list-style-type: none">• Статията съдържа актуална информация

- Адаптирайте системата за оценяване със звезди към собствените си нужди: уточнете параметрите, добавете една или две допълнителни звезди и т.н.
- Изберете няколко статии от Уикипедия, които са свързани с темата, която преподавате тази седмица, за да ги използвате като примери.

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Провокирайте към размисъл учениците: как се ориентират в интернет, за да намерят необходимата им информация. Фокусирайте се върху въпроси като: Кои сайтове посещават по-често? С каква цел? Какъв вид съдържание намират? Как могат да преценят дали съдържанието, което намират, е надеждно?
- Запишете основните идеи, които се раждат в резултат на тази дискусия.
- Попитайте учениците за това, как те използват Уикипедия: Как използват информацията, която намират там? Какви са елементите на една статия в Уикипедия? Могат ли да се доверят на информацията, която намират в Уикипедия?
- Запишете идеите им и дайте насоки, ако е необходимо.

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Представете системата за оценяване със звезди като инструмент, който ще им помогне да оценят информацията, която намират в Уикипедия.
- Представете статиите в Уикипедия, които сте избрали като примери.
- Преведете учениците през критериите, представени от всяка звезда, и обсъдете дали статията заслужава тази звезда или не.

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

- Помогнете на учениците да изберат една или две статии от Уикипедия, които да оценят по същия начин.
- Помолете ги да документират решенията си: в таблица, слайдове, проста инфографика или като водят бележки в тетрадката си.
- Осигурете им достатъчно време за провеждане на дейността и ги напътствайте, ако е необходимо.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Помолете учениците да представят статиите, които са оценили, и оценката в звезди, която са дали на всяка от тях
- Проведете дискусия, в която учениците да обмислят какво са научили за информацията, която консумират онлайн: Помогнала ли им е системата за оценяване да преценят качеството на намерената от тях информация?
- Могат ли да използват тези критерии, когато се ориентират за информация в други уебсайтове? Как?
- Водете си записки от тази дискусия и ги сравнете със записките от въвеждащата дейност.
- Опитайте се да помогнете на учениците да осъзнаят важноста на това актуалната информация да бъде представена ясно, да бъде написана от неутрална гледна точка и да съдържа ясни препратки към използваните източници.

Език и култура

УПРАЖНЕНИЕ:

Моя филм в Уикипедия

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

Какво прави един филм специален? По какви начини може да бъде изразена една и съща информация?

ИЗТОЧНИЦИ:

Компютър или мобилен телефон, интернет връзка, тетрадка, принадлежности за писане

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците сравняват информацията за популярен филм в Уикипедия и други уебсайтове, за да разберат разликите в стиловете на текста и да създадат енциклопедична статия за филм, който все още не е публикуван в Уикипедия.

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да разпознават различните стилове на писане в интернет и да определят дали текстовете са написани от неутрална гледна точка.

ПОДГОТОВКА:

- Потърсете статии в Уикипедия за филми, които учениците ви харесват през този сезон.
- Потърсете други уебсайтове или медии, които учениците ви посещават, за да научат повече за филмите.
- Подгответе няколко въпроса за размисъл, с които учениците да анализират разликата в начина, по който са представени филмовите сюжети чрез Уикипедия (енциклопедична, неутрална гледна точка) и други уебсайтове (мнения, отзиви на критици, реклама и т.н.).
Например:
 - В кой уебсайт филмът е описан по-обективно?
 - Кой уебсайт се опитва да ме убеди да гледам филма?
 - В кой уебсайт е изразено лично мнение за филма?

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Подтикнете учениците да си припомнят любимите си филми: запишете заглавията им на лист, в споделен документ или на виртуална дъска, поискайте от тях да поставят изображения на плакатите на филмите в слайдове или ги помолете да опишат филма и да накарат другите да познаят заглавието.
- Направете съвместен списък на уебсайтовете, които учениците посещават, за да научат за предстоящи филми.
- Представете Уикипедия като друг уебсайт, в който могат да потърсят информация за даден филм (ако вече не се е появил при търсене).

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Сравнете статия за филм в Уикипедия и в друг уебсайт, препоръчан от учениците.
- Дайте на учениците време да прочетат самостоятелно статиите.
- Разделете ги на малки групи, за да обсъдят разликите в тези уебсайтове, като използват въпросите за размисъл, които сте подготвили.
- Обединете отново всички ученици и помолете двама-трима да споделят своите разсъждения.

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

- Помолете учениците да изберат един филм, за който все още няма статия в Уикипедия.
- Кажете на учениците, че те ще създадат макет на статия в Уикипедия за този филм.
- Преведете ги през основните части на статията в Уикипедия за даден филм и я оставете като пример. Посочете отново характеристиките на енциклопедичния текст. Осигурете подкрепа, ако е необходимо, докато учениците работят самостоятелно върху своите статии. Това може да стане на цифров документ или в техните тетрадки. Като алтернатива учениците могат да работят и по двойки или в малки групи.
- Проверете дали учениците включват различните елементи на статията в Уикипедия и дали пишат текстовете си от неутрална гледна точка.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Съберете всички макети на статии в Уикипедия, които учениците са създали.
- Представете ги като галерия, като използвате приложение или платформа по ваш избор.
- Изберете 2 - 3 произволни статии, които учениците са създали, и помолете класа да провери дали те съдържат различните елементи на статия в Уикипедия и дали действително са написани от неутрална гледна точка. Като алтернатива учениците могат да разменят статиите си и да предоставят обратна връзка директно на съучениците си.
- Ако имате възможност, публикувайте създадените от учениците работи в училищния блог, на виртуалното табло на класа, на класната дъска в Pinterest и т.н.

УПРАЖНЕНИЕ:

Визуализация на данни в Уикипедия

КЛАС:

Прогимназиален

ВЪПРОСИ ЗА ОТКРИВАНЕ:

По какви начини може да бъде представена информацията? Какви са предимствата при представянето на данни чрез графики?

МАТЕРИАЛИ:

Компютър или мобилен телефон, интернет връзка, тетрадка, принадлежности за писане

РЕЗЮМЕ НА УРОКА:

Учениците разпознават и интерпретират визуализации на данни за демографските показатели на държавите в статиите в Уикипедия и създават свои собствени

ОБУЧИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ:

Учениците могат да анализират демографска информация чрез визуализации на данни, да идентифицират източници на данни и да проектират нови визуализации на данни.

ПОДГОТОВКА:

- Направете списък на статиите в Уикипедия за различни държави, които включват визуализации на данни в раздела "Население".
- Проверете дали източниците на наличните графики са надеждни и актуални.
- Създайте 2 - 3 алтернативни визуализации на данни на тези, представени в избраните от вас статии в Уикипедия. Не се колебайте да проявите творчество! Използвайте предмети от ежедневието, включете популярни герои, превърнете таблици в графики или създайте малка анимация.
- Подгответе бързи любопитни въпроси за учениците, за да прегледате демографските данни за 3-4 от държавите, които сте включили в списъка си.

ВЪВЕДЕНИЕ:

- Разиграйте игра на въпроси и отговори (тривия), за да накарате учениците да познаят или да си припомнят демографски данни за 3-4 от избраните държави.
- Насочете вниманието на учениците към Уикипедия и ги помолете да открият отговорите на въпросите в съответните статии за всяка държава.
- Насочете учениците да установят кои са източниците на тази информация, като следват препратките в статиите в Уикипедия

УПРАЖНЕНИЕ С НАСОКИ:

- Стимулирайте размишления върху различните начини за представяне на демографски данни, за ползите и предизвикателствата при визуализирането на данни и за примери за визуализации на данни, с които учениците се сблъскват в ежедневието си.
- Представете визуализациите на данни, които сте създали въз основа на демографски данни, налични в Уикипедия.
- Демонстрирайте как сте интерпретирали наличните данни и сте използвали цветове, форми и наименования, за да предадете информацията.
- Помолете учениците да коментират визуализациите на данни: Кой от тях са били по-лесни за разбиране и кои – по-трудни? Защо?

ИНДИВИДУАЛНО УПРАЖНЕНИЕ:

- Представете създадения от вас списък със статии от Уикипедия за различни държави.
- Помолете учениците да изберат една държава, която ги интересува, и да разгледат раздела "Население" в нейната статия в Уикипедия (Demographics в англоезичната версия на Уикипедия). Каква информация могат да намерят? Какви видове визуализации на данни са на разположение? Какъв е източникът на тази информация?
- Помолете учениците да се съсредоточат върху един аспект от информацията, съдържаща се в раздела "Население" на избраната от тях статия в Уикипедия (население по възраст, пол, религия, етническа принадлежност и т.н.). Кажете на учениците, че ще използват тази информация, за да създадат своя собствена визуализация на данни, като използват цифрови или аналогови инструменти (или комбинация от двете).
- Предоставете някои насоки за процеса: помислете за аудиторията си, изберете цветове и елементи, които улесняват разбирането, подберете съответната информация, за да я опростите, използвайте насочващи наименования, цитирайте източниците.

ДЕМОНСТРИРАНЕ НА НАУЧЕНОТО:

- Съберете всички визуализации на данни, които учениците са създали.
- Представете ги като галерия, като използвате приложение или платформа по ваш избор.
- Изберете няколко примера и помолете различни ученици да интерпретират информацията, предавана чрез тези графики.
- Ако имате възможност, публикувайте визуализациите на данни, създадени от учениците, в училищния блог, на виртуалното табло на класа, на класната дъска в Pinterest и т.н.

Благодарности

Благодарни сме за съвместната работа, извършена от местните координатори във всяка пилотна страна, за да се осъществи този проект, както и за съдействието на тези, които допринесоха за това Ръководство за учителя.

Местните координатори в Боливия, Мароко и Филипините бяха от ключово значение в етапа на оценяването на нуждите за този проект, за установяването на връзка с местните учители чрез задълбочени интервюта и за контекстуализирането на съдържанието на Ръководството за учителя и програмите за обучение, за да се отговори по-добре на нуждите и интересите на нашата аудитория.

Бихме искали да благодарим на нашите двама стипендианти Priyal Gala и Meng Zhou, които помогнаха за предварителното проучване на този проект и зададоха посоката му.

Бихме искали да благодарим на всички във Фондация Уикимедия и в глобалната общност на Уикимедия, които сътрудничиха на този проект, като предоставиха информация, обратна връзка и подкрепа.

Бихме искали да благодарим и на хилядите учители, които участваха в предварителното проучване преди започването на пилотния проект. Техните гледни точки помогнаха за разработването на тази програма и оформянето на Ръководството за учителя, за да бъде то значим и практичен ресурс за тяхната преподавателска практика.

ИЗТОЧНИЦИ

2.1 Wikipedia's Pillars

- Wikipedia contributors. (2020, September 11). Wikipedia:Five pillars. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:27, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Five_pillars

2.3 Wikipedia's core content policies

- Wikipedia contributors. (2020, May 22). Wikipedia:Core content policies. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:28, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Core_content_policies

2.5 Talk pages and other discussion spaces on Wikipedia

- Wikipedia contributors. (2020, September 5). Help:Talk pages. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:29, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Help:Talk_pages
- Wikipedia contributors. (2020, September 16). Wikipedia:Teahouse. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:29, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Tea_House
- Wikipedia contributors. (2020, September 3). Wikipedia:Village pump. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:30, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Village_pump

2.6 View history and knowledge creation

- Wikipedia contributors. (2020, July 30). Help:Page history. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:30, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Help:Page_history
- Wikipedia contributors. (2020, September 15). Help:Reverting. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:31, September 16, 2020, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Help:Reverting>
- Wikipedia contributors. (2020, July 25). Wikipedia:Be bold. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:31, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Be_bold

2.7 References and verifiability

- Wikipedia contributors. (2020, August 28). Wikipedia:Verifiability. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:32, September 16, 2020, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Verifiability>
- The Wikipedia Library/1Lib1Ref. (2020, May 14). Meta, discussion about Wikimedia projects. Retrieved 15:32, September 16, 2020 from <https://meta.wikimedia.org/wiki/1lib1ref>
- Wikipedia contributors. (2020, July 29). Wikipedia:No original research. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 15:33, September 16, 2020, from https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:No_original_research

Благодарим ви за интереса към Уикипедия!

Надяваме се, че този ресурс ви е харесал!
Искате ли да получавате актуална информация
за този проект?

Абонирайте се за нашия пощенски списък!

Споделете опита си от използването на този ресурс и
продължете да се занимавате със събирането на
всички знания чрез проектите на Уикимедия.

Посетете нашите канали, или отидете на
<https://education.wikimedia.org>

 [@WikimediaEducationTeam](https://www.facebook.com/WikimediaEducationTeam)

 [@WikimediaEdu](https://twitter.com/WikimediaEdu)